

DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI GMINY RUDNIK

NA RZECZ OPRACOWANIA GMINNEGO
PROGRAMU REWITALIZACJI GMINY RUDNIK





ZAMAWIAJĄCY:

**URZĄD GMINY RUDNIK
UL.KOZIELSKA 1
47-411 RUDNIK**



WYKONAWCA:

**GRUPA BST SP. Z O.O.
UL. MIECZYKÓW 12,
40-748 KATOWICE**



Spis treści

Wprowadzenie	4
Definicje kluczowych pojęć.....	5
Metodologia etapu diagnostycznego.....	6
Zastosowane metody badawcze	6
Etapy procesu wyznaczenia obszaru rewitalizacji.....	6
Ogólna charakterystyka Gminy Rudnik	11
Analiza wskaźnikowa	21
Sfera społeczna	21
Sfera gospodarcza	32
Sfera środowiskowa	34
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	36
Sfera techniczna.....	39
Wyznaczenie granic obszarów zdegradowanych	42
Wyznaczenie granic obszaru rewitalizacji	45
Spis map.....	48
Spis tabel.....	49

Wprowadzenie

Niniejsze opracowanie stanowi szczegółową, kompleksową diagnozę służącą wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Rudnik. Na podstawie diagnozy możliwa jest identyfikacja obszarów, w których koncentrują się negatywne zjawiska. Wyznaczenie wymienionych obszarów jest pierwszym etapem procesu rewitalizacji.

W dokumencie zawarto m.in. definicje kluczowych pojęć oraz przedstawiono metodologię procesu opracowywania diagnozy. Zaprezentowano także mierniki stosowane w analizie wskaźnikowej oraz ogólną charakterystykę gminy Rudnik, którą opracowano w oparciu o ogólnodostępne dane statystyczne.

Diagnoza obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji oparta została o analizę następujących sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, funkcjonalno-przestrzennej oraz technicznej. Analizy sfer dokonano z uwzględnieniem wskaźników opracowanych dla każdego z wymienionych obszarów.

Przeprowadzona diagnoza miała na celu wyznaczenie obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji. Dokonano zatem precyzyjnego wyznaczenia wskazanych obszarów – zamieszczone w opracowaniu mapy szczegółowo przedstawiają tereny wyznaczone do objęcia procesem rewitalizacji.

Niniejszy dokument stanowi załącznik do wniosku o wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie gminy Rudnik, o którym mowa w art. 11 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278). Diagnoza potwierdza zasadność ustanowienia wyżej wymienionych obszarów.



Definicje kluczowych pojęć

Zgodnie z *Ustawą z 9 października 2015 r. o rewitalizacji*, **rewitalizacja** oznacza kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego **obszarów zdegradowanych**, poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze, lub przestrzenno-funkcjonalne, lub techniczne, lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Proces rewitalizacji zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym również kulturowych). Jest to wieloletni proces, prowadzony przez różnych interesariuszy (m.in. mieszkańców – w szczególności mieszkańców obszaru rewitalizacji, przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości i podmiotów zarządzających nieruchomościami, jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne, organy władzy publicznej, etc.), w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością¹.

Stan kryzysowy charakteryzuje obszary, gdzie skoncentrowane są negatywne zjawiska społeczne tj. bezrobocie, ubóstwo, przestępczość, wysokiej liczby mieszkańców ze szczególnymi potrzebami, niski poziom edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczający poziom uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym; musi występować przynajmniej jedno z wymienionych negatywnych zjawisk ze sfery²:

- **gospodarczej** – niski poziom przedsiębiorczości, słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw;
- **środowiskowej** – w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska;
- **przestrzenno-funkcjonalnej** – w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług, lub ich niska jakość, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niedostosowania infrastruktury do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych;
- **technicznej** – w zakresie m.in. degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska oraz zapewnienia dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami.

¹ Ustawa z 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

² Tamże.



Metodologia etapu diagnostycznego

Zastosowane metody badawcze

W trakcie przygotowywania diagnozy posłużono się dwoma kluczowymi technikami badawczymi, które pozwoliły zidentyfikować obszary o wysokim natężeniu zjawisk negatywnych. Wykorzystano następujące podejścia: analizę danych zastanych oraz analizę wskaźnikową.

Analiza danych zastanych

Pierwszym krokiem była analiza danych zastanych (desk research), obejmująca przegląd danych statystycznych, dokumentów, aktów prawnych, oraz innych materiałów źródłowych. Ta metoda stanowiła podstawę dla dalszych działań, pozwalając na zdefiniowanie kluczowych obszarów badawczych i przygotowanie do kolejnych etapów prac. Analizie poddano dane dotyczące pięciu kluczowych sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. Zgodnie z *Ustawą z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji* (Dz. U. z 2024 r. poz. 278) oraz *Ustawą z dnia 28 kwietnia 2022 r. o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1717), dane te są wyznacznikami stanu kryzysowego i określają obszary zdegradowane.

Analiza wskaźnikowa

Drugim etapem była analiza wskaźnikowa, oparta na zestawie wskaźników z zakresu społecznego, gospodarczego, środowiskowego, przestrzenno-funkcjonalnego oraz technicznego. Wykorzystanie tej metody pozwoliło na precyzyjną identyfikację obszarów zdegradowanych oraz rewitalizacyjnych, z uwzględnieniem podziału gminy przyjętym w analizie wskaźnikowej. Dzięki podziałowi gminy na jednostki analityczne możliwe było wskazanie terenów o szczególnym nasileniu zjawisk negatywnych, co ułatwiło identyfikację miejsc wymagających pilnej interwencji. To podejście stanowiło kluczowy element procesu diagnostycznego, umożliwiając efektywne planowanie dalszych działań rewitalizacyjnych.

Etapy procesu wyznaczenia obszaru rewitalizacji

Proces wyznaczenia obszaru rewitalizacji obejmuje: delimitację obszarów zdegradowanych, delimitację obszaru rewitalizacji oraz konsultacje społeczne.

Delimitacja obszarów zdegradowanych

Delimitacja obszarów zdegradowanych jest kluczowym etapem procesu rewitalizacji, pozwalającym na precyzyjne wskazanie terenów wymagających interwencji. Podział na jednostki analityczne w gminie Rudnik obejmuje miejscowości oraz zgrupowanie ulic, co umożliwia szczegółową ocenę problemów we wszystkich 5 sferach w każdej z jednostek.

W poniższej tabeli zaprezentowano listę miejscowości wraz z przypisanymi do nich ulicami, na podstawie której dokonano analizy wskaźnikowej.

Tabela 1. Podział gminy Rudnik na jednostki analityczne

Lp.	Jednostka analityczna	Wykaz ulic	Liczba mieszkańców
1.	Brzeźnica	Leśna, Kozielska, Górna	451
2.	Czerwięcice	Główna	93
3.	Gamów	Ogrodowa, Modzurowska, Szkolna, Kurzydyma, Długa, Mickiewicza, Wiatrakowa, Stawowa	390
4.	Grzegorzowice	Żabnik, Kolonia Gacki, Odrzańska, Łąkowa, Młyńska, Powstańców Śląskich	536
5.	Jastrzębie	Raciborska	134
6.	Lasaki	Sławikowska, Kolonia, Nadodrzańska, Boczna, Kręta, Stara Odra	144
7.	Ligota Książęca	Asnyka, Sportowa, Nad Potokiem	145
8.	Łubowice	Polna, Kasztanowa, Łąkowa, Zamkowa, Eichendorffa Wolności	328
9.	Modzurów	1 Maja, Arki Bożka, Księdza Strzybnego, Słowackiego, Wyzwolenia, Kręta, Dolędzin	375
10.	Ponięcice	Łąkowa, Leśna, Szkolna	228
11.	Rudnik	Akacyjowa, Przemysłowa, Bukowa, Mickiewicza, Stawowa, Starowiejska, Sosnowa, Ciska, Pawłowska, Wesoła, Kozielska, Słoneczna, Jodłowa, Leszczynowa, Jesionowa, Szkolna, Wiejska, Sylwestra, Rieczna, Arcybiskupa Gawliny, Grabowa, Powstańców Śląskich, Klonowa, Nowa	1013
12.	Sławików	Dębowa, Powstańców Śląskich, Grzegorzowicka, Słowackiego, Parkowa, Lasacka, Strażacka	398
13.	Strzybnik	Zamkowa, Parkowa, Słoneczna, Polna, Kolonia, Strzybniczek, Długa	257
14.	Szonowice	Cicha, Obrońców Pokoju, Konopnickiej, Słowackiego, Wiosenna, Wygon	267
GMINA RUDNIK			4 759

Źródło: opracowanie własne

Mapa 1. Podział gminy Rudnik na jednostki analityczne



Źródło: opracowanie własne

Aby wyodrębnić obszary zdegradowane, opracowano zestaw wskaźników w podziale na sfery: społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną i techniczną. Do analizy porównawczej zróżnicowania gminy Rudnik wykorzystano 24 wskaźniki zaprezentowane w kolejnej tabeli (z uwzględnieniem podziału na sfery). **Na potrzeby badania przyjęto, że sytuację kryzysową stanowi odchylenie wartości analizowanego wskaźnika od średniej liczonej dla obszaru gminy, co spełnia wymogi zawarte w ustawie o rewitalizacji.**

Tabela 2. Wskaźniki przyjęte do analizy wskaźnikowej w sferze społecznej

Lp.	Wskaźnik
S1	Wskaźnik przyrostu rzeczywistego ludności
S2	Liczba organizacji pozarządowych zarejestrowanych w KRS na 100 mieszkańców
S3	Frekwencja wyborcza do Sejmu/Senatu w 2023 roku
S4	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców
S5	Liczba osób z niepełnosprawnością korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców
S6	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 100 mieszkańców
S7	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców
S8	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 100 mieszkańców
S9	Liczba osób bezrobotnych do 30. r.ż. na 100 mieszkańców

Lp.	Wskaźnik
S10	Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców
S11	Liczba osób bezrobotnych powyżej 50. r.ż. na 100 mieszkańców
S12	Liczba stwierdzonych przestępstw na 100 mieszkańców
S13	Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty na 100 mieszkańców

Tabela 3. Wskaźniki przyjęte do analizy wskaźnikowej w pozostałych sferach

Lp.	Wskaźnik
Sfera gospodarcza	
G1	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców
G2	Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym/gimnazjalnym na 100 mieszkańców
Sfera środowiskowa	
Ś1	Odsetek nieekologicznych źródeł ciepła w ogólnej liczbie źródeł ogrzewania
Ś2	Odsetek budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji w ogóle budynków użyteczności publicznej
Sfera przestrzenno-funkcjonalna	
PF1	Liczba przystanków komunikacji zbiorowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców
PF2	Liczba placów zabaw dla dzieci i siłowni na powietrzu na 100 mieszkańców
PF3	Liczba mieszkań komunalnych i socjalnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców
PF4	Wskaźnik gęstości zabudowy mieszkalnej na 100 ha
Sfera techniczna	
T1	Stan techniczny budynków użyteczności publicznej (ocena w skali 1-5)
T2	Stan techniczny zabytków gminnych (ocena w skali 1-5)
T3	Udział mieszkań komunalnych z piecami węglowymi klasy 3 lub bezklasowymi w ogóle mieszkań komunalnych

Źródło: opracowanie własne

Delimitacja obszaru rewitalizacji

Obszar rewitalizacji w gminie Rudnik został wyznaczony na terenach, gdzie zidentyfikowano stan kryzysowy, obejmujący zarówno problemy społeczne, jak i negatywne zjawiska z co najmniej jednej z pozostałych czterech sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej. W wyniku kompleksowej analizy wytypowano obszary, które wymagają interwencji, ze względu na koncentrację problemów oraz ich wpływ na jakość życia mieszkańców.

Zgodnie z ustawą o rewitalizacji, istotnym czynnikiem uwzględnionym przy wyznaczaniu tych obszarów było także ich znaczenie dla dalszego rozwoju lokalnego. Wybrane tereny mają kluczowe znaczenie dla przyszłych działań zmierzających do poprawy warunków życia, zwiększenia potencjału gospodarczego oraz poprawy spójności społecznej w gminie.

Dzięki takiemu podejściu, proces rewitalizacji będzie mógł skoncentrować się na obszarach o największym potencjale do regeneracji i przyczynić się do ich ożywienia społeczno-gospodarczego, przy jednoczesnym zachowaniu zrównoważonego rozwoju, także w pozostałych częściach gminy.

Konsultacje społeczne

Konsultacje społeczne stanowią ważny proces, w ramach którego władze gminy przedstawiają obywatelom propozycje rozwiązań dotyczących m.in. aktów prawnych, które mogą mieć istotny wpływ na życie codzienne i funkcjonowanie lokalnej społeczności. Ich celem jest zebranie opinii, uwag oraz propozycji od osób i instytucji, na które proponowane działania mogą oddziaływać, zarówno bezpośrednio, jak i pośrednio.

Konsultacje społeczne umożliwiają interesariuszom zapoznanie się z treścią dokumentów, takich jak projekt uchwały oraz diagnoza, a także pozwalają na zgłaszanie uwag, opinii i propozycji, co daje mieszkańcom realny wpływ na kształt przyszłych działań rewitalizacyjnych. Dzięki aktywnemu udziałowi społeczności, proces tworzenia programu rewitalizacji staje się bardziej transparentny i dostosowany do rzeczywistych potrzeb mieszkańców.



Ogólna charakterystyka Gminy Rudnik

Położenie

Gmina Rudnik położona jest w południowo-zachodniej części województwa śląskiego i należy do powiatu raciborskiego. Jest to gmina wiejska o zróżnicowanym ukształtowaniu terenu, charakteryzującym się występowaniem licznych wzniesień oraz łagodnych wzgórz. Obszar gminy cechuje się znacznym udziałem terenów zielonych, w tym gruntów rolnych, łąk oraz zadrzewień, co wpływa na jej walory przyrodnicze i krajobrazowe.

W skład Gminy Rudnik wchodzi 14 sołectw, które tworzą podstawową strukturę administracyjną gminy. Organem wykonawczym gminy jest wójt — Piotr Rybka.

Na terenie gminy zlokalizowane są liczne obiekty dziedzictwa kulturowego, w tym XIX-wieczne pałace szlacheckie, stanowiące istotny element krajobrazu kulturowego regionu. Zabytki te, wraz z naturalnym krajobrazem, podkreślają historyczno-kulturową wartość gminy i wpływają na jej atrakcyjność turystyczną.

Mapa 2. Gmina Rudnik oraz jej położenie na tle powiatu raciborskiego

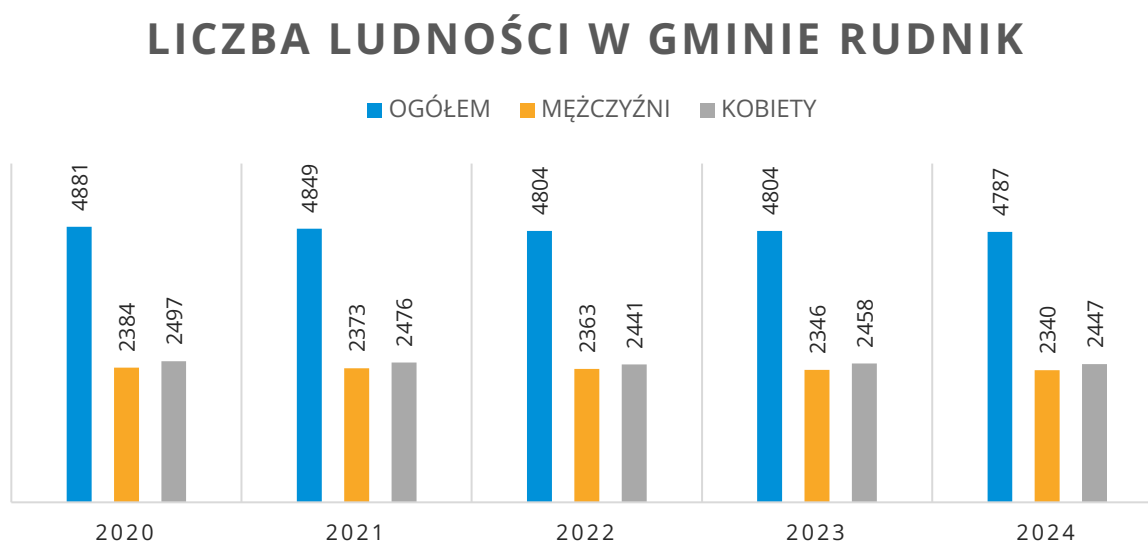


Źródło: wikipedia.pl

Uwarunkowania demograficzne

Powołując się na dane Głównego Urzędu Statystycznego, gminę Rudnik w 2024 roku zamieszkiwało 4 787 mieszkańców. Gęstość zaludnienia osiągnęła wówczas wartość 65 osób na 1 km². Liczba ludności zmniejszała się niemalże przez cały analizowany okres (tj. od 2020 do 2024), z wyjątkiem 2023 roku, gdy nie odnotowano ani wzrostu ani spadku liczby ludności. Liczba mężczyzn w 2024 roku wynosiła 2 340 (48,88% ogółu mieszkańców gminy), a liczba kobiet – 2 447 (51,12%). Współczynnik feminizacji wynosił 105, co oznacza, że na 100 mężczyzn przypadało 105 kobiet.

Wykres 1. Liczba mieszkańców gminy Rudnik w latach 2020-2024



Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

W okresie 2020-2024 liczba urodzeń żywych w gminie Rudnik wahała się bez wyraźnego trendu. Najmniejszą liczbę urodzeń żywych odnotowano w 2024 roku (29), a największą – w latach 2022 i 2023 (42). Liczba zgonów w gminie rosła do 2022 roku, a następnie systematycznie się zmniejszała – to mogło być spowodowane trwającą wówczas pandemią COVID-19. W całym okresie objętym analizą przyrost naturalny był ujemny.

Tabela 4. Ruch naturalny ogółem w gminie Rudnik w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024	Polska 2024
Liczba ludności	4 881	4 849	4 804	4 804	4 787	37 489 087
Urodzenia żywe	37	35	42	42	29	251 782
Zgony ogółem	68	74	84	53	51	408 504
Przyrost naturalny	-31	-39	-42	-11	-22	-156 722
Urodzenia żywe na 1000 ludności	7,54	7,19	8,69	8,74	6,05	6,70
Zgony na 1000 ludności	13,85	15,20	17,37	11,03	10,64	10,88
Przyrost naturalny na 1000 ludności	-6,31	-8,01	-8,69	-2,29	-4,59	-4,17

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

W całym okresie przyrost naturalny w gminie Rudnik był ujemny, a zatem rocznie liczba zgonów przewyższała liczbę urodzeń żywych. Podobne tendencje odnotowano zarówno w skali regionu, jak i całej Polski.

Tabela 5. Przyrost naturalny w gminie Rudnik, województwie śląskim oraz kraju w latach 2020-2024

Rok	2020	2021	2022	2023	2024
Polska	-122 046	-188 006	-143 316	-136 585	-156 722
Województwo śląskie	-21 903	-31 416	-25 097	-24 082	-26 042
Gmina Rudnik	-31	-39	-42	-11	-22

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

W latach 2020–2024 w gminie Rudnik udział ludności w wieku przedprodukcyjnym utrzymywał się na względnie stabilnym poziomie, wykazując nieznaczną tendencję spadkową (z 18,5% w 2020 r. do 18,1% w 2024 r.). Wartość ta pozostaje zbliżona do średniej krajowej w 2024 r.

Udział ludności w wieku produkcyjnym w badanym okresie był wyraźnie wyższy niż średnia dla Polski w 2024 r. Pomimo niewielkich wahań w latach 2021–2023, w 2024 r. odnotowano spadek do poziomu 61,1%.

Udział ludności w wieku poprodukcyjnym w gminie Rudnik systematycznie wzrastał, osiągając w 2024 r. poziom 20,7%. Choć wartość ta jest nadal niższa od średniej krajowej (23,8%), obserwowany trend wskazuje na postępujący proces starzenia się ludności.

Struktura mieszkańców gminy w 2024 roku według grup wieku przedstawiała się następująco:

- 61,12% mieszkańców było w wieku produkcyjnym (z czego kobiety stanowiły 46,72%);
- 20,74% mieszkańców było w wieku poprodukcyjnym (z czego kobiety stanowiły 65,36%);
- 18,13% mieszkańców było w wieku przedprodukcyjnym (z czego kobiety stanowiły 49,65%).

Tabela 6. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem w gminie Rudnik w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024	Polska 2024
Udział % osób w wieku przedprodukcyjnym	18,5	18,3	18,2	18,1	18,1	18,0
Udział % osób w wieku produkcyjnym	61,8	62,2	62,5	62,0	61,1	58,2
Udział % osób w wieku poprodukcyjnym	19,7	19,6	19,3	19,9	20,7	23,8

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Liczba zameldowań w gminie Rudnik rosła w latach 2020–2023, osiągając najwyższy poziom 61 w 2023 r., natomiast w 2024 r. spadła do 50. Z kolei liczba wymeldowań wykazuje większą zmienność – spadła znacząco w 2021 r. do 41, utrzymywała się na podobnym poziomie w latach 2022–2023, a w 2024 r. wzrosła do najwyższego poziomu 60.

W latach 2021–2023 saldo migracji było dodatnie, co oznacza, że w tych latach liczba osób przybywających do gminy przewyższała liczbę osób opuszczających gminę. Najwyższe saldo odnotowano w 2023 r. (+17). W 2020 i 2024 r. saldo migracji było ujemne (-6 w 2020 r. i -10 w 2024 r.), co wskazuje na przewagę wymeldowań nad zameldowaniami i sugeruje odpływ mieszkańców w tych latach.

Tabela 7. Migracje wewnętrzne i zewnętrzne w gminie Rudnik w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Zameldowania ogółem	50	55	59	61	50
Wymeldowania ogółem	56	41	45	44	60
Saldo migracji	-6	14	14	17	-10

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Edukacja i opieka nad dziećmi

W latach 2020–2024 obserwuje się spadek liczby dzieci w wieku do 3 lat – z 150 w 2020 r. do 108 w latach 2023–2024. Oznacza to malejącą populację najmłodszych mieszkańców gminy.

W całym analizowanym okresie żadnemu dziecku nie zapewniono opieki w żłobkach (0%). Brak żłobków lub brak korzystania z ich usług wskazuje na brak dostępnej lub rozwiniętej infrastruktury opieki dla najmłodszych dzieci w gminie Rudnik.

Tabela 8. Liczba/udział dzieci objętych opieką w żłobkach w gminie Rudnik w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Dzieci w wieku do 3 lat ogółem	150	123	112	108	108
Dzieci objęte opieką w żłobkach	0	0	0	0	0
Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

W 2024 roku w gminie funkcjonowało 5 placówek przedszkolnych oraz 4 szkoły podstawowe. Liczba szkół podstawowych w analizowanych latach zmniejszyła się z 6 w 2020 roku do 4 w 2024 roku, natomiast liczba przedszkoli pozostała niezmienna.

Widoczny jest wzrost liczby dzieci uczęszczających do przedszkoli w latach 2020–2022, a następnie stabilizacja i niewielki spadek. W 2024 roku liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli w gminie Rudnik wynosiła 164 osoby. Natomiast liczba uczniów spadła z 375 w 2020 r. do 340 w 2023 r., a następnie nieznacznie wzrosła do 360 w 2024 r.

Tabela 9. Liczba przedszkoli i szkół wraz z liczbą dzieci/uczniów w gminie Rudnik w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Przedszkola	5	5	5	5	5
Liczba dzieci w przedszkolach	139	158	172	172	164
Szkoły podstawowe	6	5	4	4	4
Liczba uczniów w szkołach podstawowych	375	376	356	340	360

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Gospodarka i rynek pracy

W latach 2020-2024 w gminie Rudnik stopniowo rosła liczba podmiotów gospodarczych. W 2024 roku ich liczba wynosiła 390 (wzrost o 37 podmiotów względem roku bazowego). Większość firm stanowią mikroprzedsiębiorstwa (96%), a małe podmioty mają znacznie mniejszy udział wśród ogółu (4%). Ponadto w gminie w całym analizowanym okresie nie funkcjonowało żadne z średnich ani dużych przedsiębiorstw.

Tabela 10. Liczba podmiotów gospodarczych według klas wielkości w gminie Rudnik w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Ogółem	353	365	367	373	390
0-9 pracowników (mikro)	339	352	355	363	381
10-49 pracowników (małe)	14	13	12	10	9
50-249 pracowników (średnie)	0	0	0	0	0
250 i więcej pracowników (duże)	0	0	0	0	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

W 2024 roku w gminie Rudnik funkcjonowała 1 spółdzielnia, 3 fundacje oraz 22 stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne. Liczba spółdzielni na przestrzeni analizowanego okresu pozostawała niezmienną, podczas gdy zmiany odnotowano w przypadku liczby fundacji (wzrost o 1) oraz stowarzyszeń (wzrost o 1 w porównaniu do roku 2020).

Tabela 11. Liczba spółdzielni, fundacji, stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych w gminie Rudnik w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Spółdzielnie	1	1	1	1	1
Fundacje	2	2	2	3	3
Stowarzyszenia i podobne organizacje społeczne	21	22	23	23	22

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

W latach 2020–2024 liczba bezrobotnych w gminie Rudnik ulegała zmianom. W latach 2020–2021 utrzymywała się na tym samym poziomie (95 osób), następnie wyraźnie spadła w 2022 r. do 69 osób. W 2023 r. odnotowano ponowny wzrost liczby bezrobotnych do 76 osób, natomiast w 2024 r. nastąpił ponowny spadek do 71 osób.

Liczba bezrobotnych mężczyzn zmniejszała się do 2022 r., po czym wzrosła w latach 2023–2024. Udział bezrobotnych mężczyzn wśród osób w wieku produkcyjnym był najniższy w 2022 r., a najwyższy w 2024 r. Z kolei liczba bezrobotnych kobiet systematycznie malała od 2021 r., osiągając najniższy poziom w 2024 r. Równocześnie widoczny jest spadek udziału bezrobotnych kobiet wśród osób w wieku produkcyjnym.

Dane wskazują na ogólną poprawę sytuacji na lokalnym rynku pracy w porównaniu do lat 2020–2021, przy jednoczesnych różnicach w dynamice zmian bezrobocia kobiet i mężczyzn.

Tabela 12. Informacje o bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Rudnik w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Bezrobotni	95	95	69	76	71
Bezrobotni mężczyźni	36	34	23	34	37
Udział bezrobotnych mężczyzn (%) wśród osób w wieku produkcyjnym	2,2	2,1	1,4	2,2	2,4
Bezrobotne kobiety	59	61	46	42	34
Udział bezrobotnych kobiet (%) wśród osób w wieku produkcyjnym	4,2	4,3	3,3	3,0	2,5

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Pomoc społeczna i opieka zdrowotna

W latach 2020–2024 liczba gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Rudnik podlegała wahaniom. Najwyższą liczbę gospodarstw odnotowano w 2021 r., natomiast w 2023 r. nastąpił spadek, po którym w 2024 r. ponownie odnotowano wzrost.

Podobne tendencje obserwuje się w liczbie osób korzystających z pomocy społecznej. Po wzroście w 2021 r. nastąpił wyraźny spadek liczby osób korzystających z pomocy do 2023 r., a w 2024 r. ponownie odnotowano wzrost.

Szczegółowe dane dotyczące liczby gospodarstw domowych i osób korzystających z pomocy społecznej wg kryterium dochodowego znajdują się w poniższej tabeli.

Tabela 13. Podstawowe informacje o opiece społecznej w gminie Rudnik w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego					
Ogółem	53	71	62	51	62
Poniżej kryterium dochodowego	32	30	24	21	24
Powyżej kryterium dochodowego	21	41	38	30	38
Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej wg kryterium dochodowego					
Ogółem	136	155	116	88	106
Poniżej kryterium dochodowego	77	56	44	33	48
Powyżej kryterium dochodowego	59	99	72	55	58

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

W latach 2020–2024 na terenie gminy Rudnik nie funkcjonowały apteki ogólnodostępne, natomiast przez cały analizowany okres działał jeden punkt apteczny. Liczba udzielonych porad lekarskich w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej wykazywała tendencję wzrostową, z wyraźnym wzrostem w 2024 roku. Podobna sytuacja miała miejsce w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej – po niewielkich wahaniach w latach 2020–2023 nastąpił znaczący wzrost liczby porad w 2024 roku. Dane wskazują na rosnące zapotrzebowanie mieszkańców gminy Rudnik na świadczenia podstawowej opieki zdrowotnej.

Tabela 14. Podstawowa opieka zdrowotna dla mieszkańców gminy Rudnik w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Apteki ogólnodostępne	0	0	0	0	0
Punkty apteczne	1	1	1	1	1
Porady lekarskie - ogółem (ambulatoryjna opieka zdrowotna)	20 187	20 842	21 163	20 345	22 825
Porady lekarskie - ogółem (podstawowa opieka zdrowotna)	18 761	19 273	19 573	18 681	21 151

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Infrastruktura

W latach 2020–2024 liczba przystanków autobusowych w gminie Rudnik pozostawała niezmienna i wynosiła 33. Oznacza to stabilność w zakresie podstawowej infrastruktury transportu publicznego oraz brak zmian w dostępności komunikacji autobusowej dla mieszkańców. Również długość dróg rowerowych w analizowanym okresie nie ulegała zmianom i wynosiła 5,2 km.

Tabela 15. Liczba przystanków autobusowych oraz długość dróg dla rowerów w gminie Rudnik w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba przystanków autobusowych	33	33	33	33	33
Długość dróg rowerowych [km]	5,2	5,2	5,2	5,2	5,2

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

W gminie Rudnik w okresie od 2020 do 2024 roku zwiększyła się liczba budynków mieszkalnych (z 1 286 do 1 312, tj. o 26) oraz mieszkań (z 1 588 do 1 614, tj. o 26). Odnotowano ponadto wzrost powierzchni użytkowej mieszkań oraz wzrost odsetka mieszkań wyposażonych w poszczególne instalacje techniczno-sanitarne (szczególnie gaz sieciowy – wzrost o 2,5 p.p.).

Tabela 16. Podstawowe informacje o budynkach mieszkalnych i mieszkaniach w gminie Rudnik w latach 2020-2024

Wyszczególnienie	2020	2021	2022	2023	2024
Budynki mieszkalne	1 286	1 292	1 299	1 306	1 312
Mieszkania ogółem	1 588	1 591	1 598	1 607	1 614
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne – wodociągi	95,8	95,9	95,9	95,9	95,9
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne – ustęp splukiwany	93,7	93,7	93,7	93,8	93,8
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne – łazienka	92,7	92,7	92,7	92,8	92,8
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne – centralne ogrzewanie	80,9	81,0	81,0	81,1	81,3
Mieszkania wyposażone w instalacje techniczno-sanitarne – gaz sieciowy	4,9	5,4	5,9	6,3	7,4
Powierzchnia użytkowa mieszkań [m²]	170 620	171 154	172 164	174 049	175 367

Źródło: Bank Danych Lokalnych, GUS

Walory turystyczne i krajobrazowe

Tereny Gminy Rudnik charakteryzują się znaczącymi zasobami środowiska naturalnego, w tym parkami ze starodrzewiem oraz siecią rzek, a także atrakcyjnym ukształtowaniem krajobrazu. Dodatkowym atutem gminy są niska gęstość zaludnienia, czyste powietrze oraz spokojny charakter przestrzeni, co sprzyja rekreacji i wypoczynkowi. W gminie zlokalizowane są również liczne zespoły pałacowo-parkowe oraz obiekty o wartości archeologicznej, co wzmacnia jej walory turystyczne.

Potencjał ten jest systematycznie wykorzystywany jako obszar rekreacji dla mieszkańców regionu oraz odwiedzających z innych miejscowości. Gmina Rudnik posiada korzystne warunki do rozwoju działalności turystycznej, w tym agroturystyki, wynikające m.in. z położenia poszczególnych gospodarstw i wsi oraz atrakcyjnego krajobrazu. Obecnie na terenie gminy funkcjonują dwa szlaki rowerowe: niebieski wzdłuż Odry oraz żółty prowadzący ze Sławikowa do Sławienka.

1. Zabytki i atrakcje we wsi

- **Kościół św. Vavřince** – zbudowany w 1743 r., a od 2002 r. założony jako maryjne miejsce pielgrzymkowe, w skład którego wchodzi zewnętrzna droga krzyżowa z ceramicznych płaskorzeźb z parkiem rekreacyjnym i jaskinią Lourdes.
- **Kaplica św. Jan Nepomucký** – Narodowy zabytek kultury. W ośmiobocznej kaplicy znajduje się wewnątrz piaskowcowa figura świętej z 1732 roku.
- **Centrum Kultury** – nowy budynek z 2018 roku nagrodzony główną nagrodą Budownictwo Kraju Morawsko-Śląskiego oraz Nagrodą im. J.M. Olbricha w dziedzinie Architektury.
- **Zegar słoneczny** – w chwili powstania (2005 r.) największy zegar słoneczny tej konstrukcji w Europie. Ich dominującą cechą jest jeden z elementów symbolu Pięć – lilia. Zegar mierzy 16×47 metrów.
- **Strefa sportowo-rekreacyjna** – letni basen i minigolf, wielofunkcyjne pole z trzema polami, 100-metrowa strzelnica, boisko piłkarskie TJ Slavia Píšť, tor pumptrack.
- **Pomnik przyrody Hranečník**: Stary las mieszany z przewagą sosny zwyczajnej został ogłoszony w 1990 roku jako ochrona dużej kolonii lęgowej czapli siwej. Od 2010 roku prowadzi tam ścieżka dydaktyczna Píšť z centrum wsi.

2. Kościoły na terenie Gminy Rudnik:

- **Kościół św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Rudniku** - pierwszy drewniany powstał w roku 1295, w 1845 został rozebrany, a na jego miejscu powstał nowy w stylu neogotyckim.
- **Kościół pw. św. Jerzego w Sławikowie** - zbudowany w latach 1842-46 w stylu romańskim, wcześniejszy drewniany pochodził z roku 1223.
- **Kościół w Łubowicach** - w 1447r. wzniesiono drewniany, który przetrwał do końca XIX w., dopiero wtedy na jego miejscu zbudowano nowy w stylu neogotyckim.
- **Kościół w Modzurowie** - wzmiankowany w 1418 r. (wzniesiony prawdopodobnie około roku 1300), rozebrany w 1895 w związku z budową obecnego neogotyckiego, zachowały się w nim barokowe rzeźby z końca XVII i połowy XVIII w.
- **Kościół pw. św. Anny w Gamowie** – Zbudowany w 1728 roku, a w 1848 roku przedłużony ku wschodowi. Wyróżnia się skromnymi cechami barokowymi, a jego wyposażenie pochodzi z okresu późnego baroku oraz klasycyzmu (m.in. ołtarz główny z II połowy XVIII wieku). W ostatnich latach został odnowiony.

3. Pałace na terenie Gminy Rudnik:

- **Pałac w Rudniku** - neobarokowy, usytuowany w parku dworskim z bogatym drzewostanem, obok oficyna pałacowa zbudowana na przełomie XVIII i XIX w.,
- **Pałac w Sławikowie:** ruiny dawnego pałacu zbudowanego w XIX w., w otoczeniu park krajobrazowy.
- **Pałac w Łubowicach** - w centrum stylowego angielskiego parku istnieją ruiny rodzinnego pałacu poety Josepha von Eichendorffa, zbudowanego w latach 1780-1786 i przebudowanego w 1858 w stylu angielskiego neogotyku.
- **Pałac w Brzeźnicy** - ruiny XVI-wiecznego barokowego pałacu, zniszczonego w czasie II wojny światowej, otoczone parkiem z wieloma pomnikami przyrody.
- **Pałac w Czerwięcicach** - otoczony parkiem krajobrazowym dawny dwór z 1892 r. oraz zabudowania dworskie z XIX w.
- **Pałac w Szonowicach** - pałac i zabudowania dworskie z parkiem krajobrazowym, budowę rozpoczęto w 1870 r.
- **Pałac w Jastrzębiu** - z końca XIX w. otoczony parkiem krajobrazowym, wyremontowany.
- **Pałac w Modzurowie** - zbudowany w duchu angielskiego neogotyku, w sąsiedztwie zabudowania dworskie, spichlerz przełomu XIX i XX w., pałac otoczony parkiem krajobrazowym z aleją grabową i egzotycznymi okazami drzew (założony ok. połowy XIX w.), w parku znajduje się mauzoleum późnoklasycystyczne z połowy XIX w. oraz kapliczka neogotycka z 1890 r.
- **Pałac w Strzybniku** - zbudowany w połowie XIX w. w stylu późnoklasycystycznym, wokół usytuowany park krajobrazowy z okazami urozmaiconego drzewostanu, w zespole dworskim spichlerz folwarczny z 1815 r.

Analiza wskaźnikowa

W tym rozdziale przedstawiono analizę gminy w pięciu sferach, uwzględniając podział na jednostki analityczne zaprezentowane w metodologii. Podział ten pozwala na szczegółową ocenę zjawisk negatywnych w gminie. Wskaźniki przedstawiono zarówno:

- w formie liczbowej – w tabelach, gdzie wyróżnienie kolorem w tabeli oznacza odchylenie wartości wskaźnika w danej jednostce od wartości referencyjnej (tj. wartości wskaźnika w skali całej gminy);
- w formie graficznej – na mapie, gdzie zaprezentowano skalę odpowiadającą natężeniu zjawisk.

Należy mieć na uwadze, że zastosowane wskaźniki dzielą się na stymulanty i destymulanty, co wpływa na interpretację wyników przedstawianych zarówno w tabelach, jak i na mapach. Stymulanty to wskaźniki, w których wyższe wartości są korzystne – im wyższy wynik, tym lepszy efekt lub bardziej pożądana sytuacja. Natomiast destymulanty to wskaźniki, w których wyższe wartości są niekorzystne – im wyższy wynik, tym gorszy efekt lub mniej pożądana sytuacja.

W związku z tym skale stosowane w tabelach i na mapach mogą różnić się w zależności od rodzaju wskaźnika. Dla stymulant wyższe wartości oznaczają pozytywniejszy wynik, dlatego skala może być odczytywana jako rosnąco korzystna. Z kolei dla destymulant wyższe wartości oznaczają pogorszenie sytuacji, więc skala będzie odzwierciedlać odwrotną zależność, gdzie niższe wartości są lepsze.

Sfera społeczna

Wskaźniki dotyczące demografii i aktywności społecznej

S1 – Wskaźnik przyrostu rzeczywistego ludności

S2 – Liczba organizacji pozarządowych zarejestrowanych w KRS na 100 mieszkańców

S3 – Frekwencja wyborcza do Sejmu/Senatu w 2023 roku

Negatywne wartości wskazanych powyżej wskaźników odzwierciedlają wyzwania związane z przyrostem naturalnym oraz niską aktywnością społeczną.

Niski wskaźnik przyrostu rzeczywistego ludności (S1) wskazuje na spadek lub stagnację liczby mieszkańców, wynikającą z niekorzystnych tendencji demograficznych, takich jak ujemne saldo migracji oraz niski przyrost naturalny. Niska liczba organizacji pozarządowych (S2) sugeruje ograniczone zaangażowanie obywateli w inicjatywy społeczne, co może utrudniać rozwój kapitału społecznego i rozwiązywanie lokalnych problemów. Natomiast niska frekwencja wyborcza (S3) jest oznaką słabej partycypacji obywatelskiej.

Kolejna tabela przedstawia wartości wskaźników dla każdej z jednostek analitycznych. Kolorem żółtym w tabeli zostały wyróżnione odchylenia od wartości referencyjnej wskaźnika, tj. wartości dla całej gminy, świadczące o występowaniu negatywnego zjawiska.

Najwięcej odchyień od wartości referencyjnej wskaźników dotyczących przyrostu i aktywności społecznej (S1–S3) odnotowano w jednostkach: Jastrzębie (3 odchylenia), Lasaki (3 odchylenia), Ponięcie (3 odchylenia) oraz Sławików (3 odchylenia). Wysoką liczbę niekorzystnych wartości wskaźników zaobserwowano również w jednostkach Czerwiecice, Modzurów oraz Szonowice (po 2 odchylenia).

Średnia wartość wskaźnika przyrostu rzeczywistego ludności (S1) dla całej gminy wyniosła - 1,53, co wskazuje na ogólną tendencję spadkową liczby mieszkańców. Najniższe wartości wskaźnika odnotowano w jednostkach: Jastrzębie (-5,97), Gamów (-5,38) oraz Ponięcie (-4,82). Dodatni przyrost rzeczywisty wystąpił jedynie w trzech jednostkach: Rudnik (0,69), Strzybnik (0,39) oraz Brzeźnica (0,22).

Referencyjna wartość wskaźnika liczby organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców (S2) dla gminy wyniosła 0,36. W sześciu jednostkach analitycznych (Czerwiecice, Jastrzębie, Lasaki, Ligota Książęca, Ponięcie, Szonowice) nie odnotowano żadnych organizacji pozarządowych. Z kolei wartości wyższe od średniej gminnej odnotowano w jednostkach: Gamów (0,77), Brzeźnica (0,67), Łubowice (0,61), Rudnik (0,39) oraz Strzybnik (0,39).

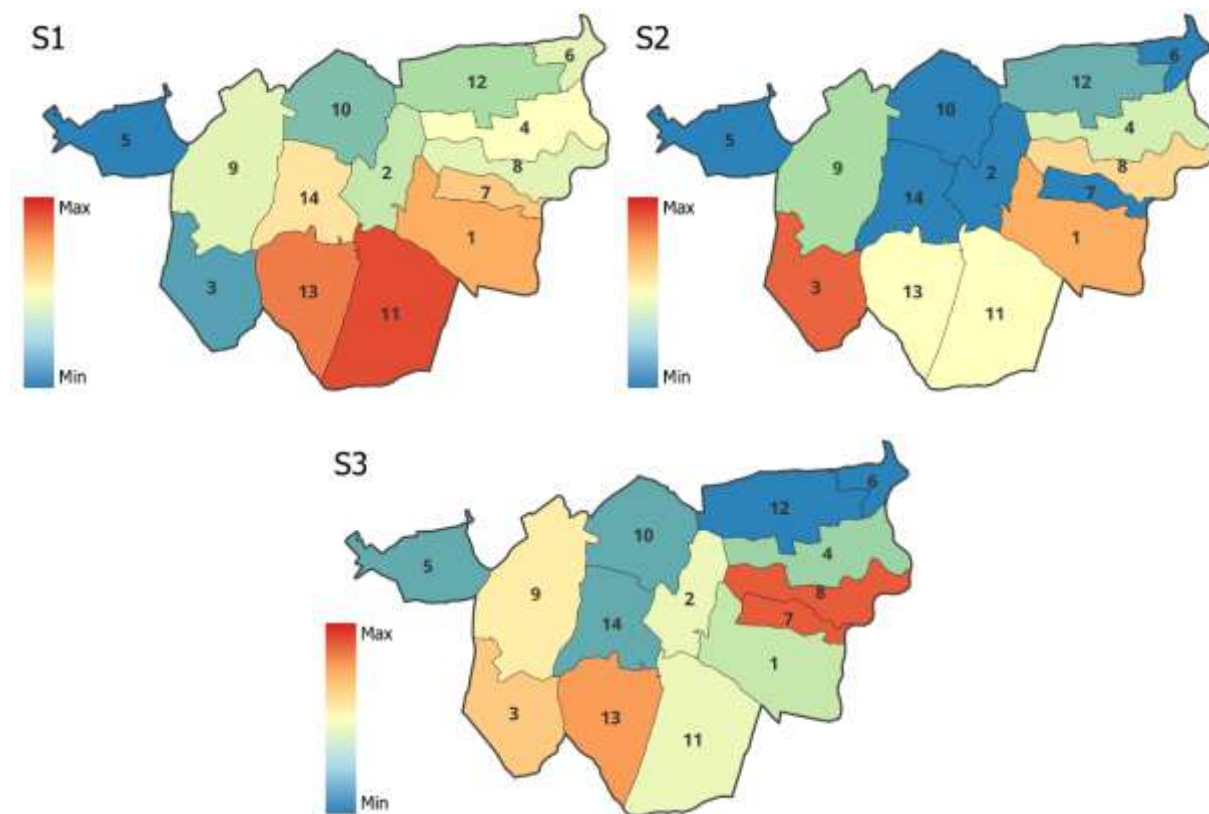
Średnia frekwencja wyborcza w wyborach do Sejmu i Senatu w 2023 roku (S3) w skali całej gminy wyniosła 57,3%. Przekroczenia odnotowano w jednostkach: Lasaki (47,4%), Sławików (47,4%), Jastrzębie (48,0%), Ponięcie (48,0%), Szonowice (48,0%) oraz Grzegorzowice (53,8%). Z kolei najwyższą frekwencję odnotowano w jednostkach: Ligota Książęca (65,7%), Łubowice (65,7%) oraz Strzybnik (65,2%).

Tabela 17. Sfera społeczna – wskaźniki dotyczące przyrostu i aktywności społecznej

Lp.	Jednostka analityczna	S1	S2	S3
1.	Brzeźnica	0,22	0,67	59,4%
2.	Czerwiecice	-2,15	-	60,3%
3.	Gamów	-5,38	0,77	63,7%
4.	Grzegorzowice	-1,31	0,37	53,8%
5.	Jastrzębie	-5,97	-	48,0%
6.	Lasaki	-2,08	-	47,4%
7.	Ligota Książęca	-	-	65,7%
8.	Łubowice	-2,13	0,61	65,7%
9.	Modzurów	-2,13	0,27	60,7%
10.	Ponięcie	-4,82	-	48,0%
11.	Rudnik	0,69	0,39	60,3%
12.	Sławików	-3,27	0,25	47,4%
13.	Strzybnik	0,39	0,39	65,2%
14.	Szonowice	-0,75	-	48,0%
Średnia dla gminy		-1,53	0,36	57,3%

Źródło: urzędu gminy, KRS oraz Państwowej Komisji Wyborczej

Mapa 3. Sfera społeczna – wskaźniki dotyczące przyrostu i aktywności społecznej



Źródło: urzędu gminy, KRS oraz Państwowej Komisji Wyborczej

Wskaźniki dotyczące korzystania z pomocy społecznej

- S4** – Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców
- S5** – Liczba osób z niepełnosprawnością korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców
- S6** – Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby na 100 mieszkańców
- S7** – Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu ubóstwa na 100 mieszkańców
- S8** – Liczba osób korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia na 100 mieszkańców

Negatywne wartości powyższych wskaźników wskazują na poważne problemy społeczne i ekonomiczne, które dodatkowo pogłębiają wyzwania związane ze starzeniem się społeczeństwa i niską aktywnością społeczną.

Wysoka liczba osób korzystających z pomocy społecznej (S4), w szczególności z powodu niepełnosprawności, chorób (S5, S6) oraz ubóstwa (S7) może sygnalizować możliwość wykluczenia społecznego najbardziej potrzebujących. Problemy z bezrobociem (S8) wskazują na niską aktywność zawodową, a ponadto mogą sygnalizować brak dostępu do efektywnego wsparcia edukacyjnego i zawodowego. Ogólnie, wartości te odzwierciedlają poważne deficyty w integracji społecznej i wsparciu potrzebujących, które wymagają kompleksowych działań naprawczych.

Kolejna tabela przedstawia wartości wskaźników dla każdej z jednostek analitycznych. Kolorem żółtym w tabeli zostały wyróżnione odchylenia od wartości referencyjnej wskaźnika, tj. wartości dla całej gminy, świadczące o występowaniu negatywnego zjawiska.

Najwięcej odchyłeń od wartości referencyjnej wskaźników odnotowano w jednostkach: Gamów (5 odchyłeń), Sławików (3 odchylenia), Modzurów (3 odchylenia), Łubowice (3 odchylenia) oraz Grzegorzowice (3 odchylenia).

Referencyjna wartość wskaźnika liczby osób korzystających z pomocy społecznej (S4) w skali gminy wyniosła 1,83. Wartości wyższe od średniej gminnej odnotowano w pięciu jednostkach analitycznych: Gamów (4,10), Sławików (2,76), Modzurów (2,67), Łubowice (2,13) oraz Grzegorzowice (2,05).

Wskaźnik dotyczący liczby osób z niepełnosprawnością korzystających z pomocy społecznej (S5) przekroczył wartość referencyjną w sześciu jednostkach analitycznych: Sławików (1,26), Gamów (1,03), Grzegorzowice (0,93), Jastrzębie (0,75), Ligota Książęca (0,69) oraz Łubowice (0,61).

Niekorzystne w porównaniu do średniej gminnej wartości wskaźnika liczby osób korzystających z pomocy społecznej z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby (S6) wystąpiły w sześciu jednostkach analitycznych: Modzurów (1,87), Sławików (1,26),

Czerwięcice (1,08), Gamów (1,03), Ligota Książęca (0,69) oraz Brzeźnica (0,67). W skali całej gminy wskaźnik ten przyjął wartość 0,65.

Nasilenie problemu ubóstwa (S7) dotyczy pięciu jednostek analitycznych, w których wartości wskaźnika były wyższe niż średnia gminna (0,21): Modzurów (0,53), Gamów (0,51), Ponięcice (0,44), Strzybnik (0,39) oraz Szonowice (0,37).

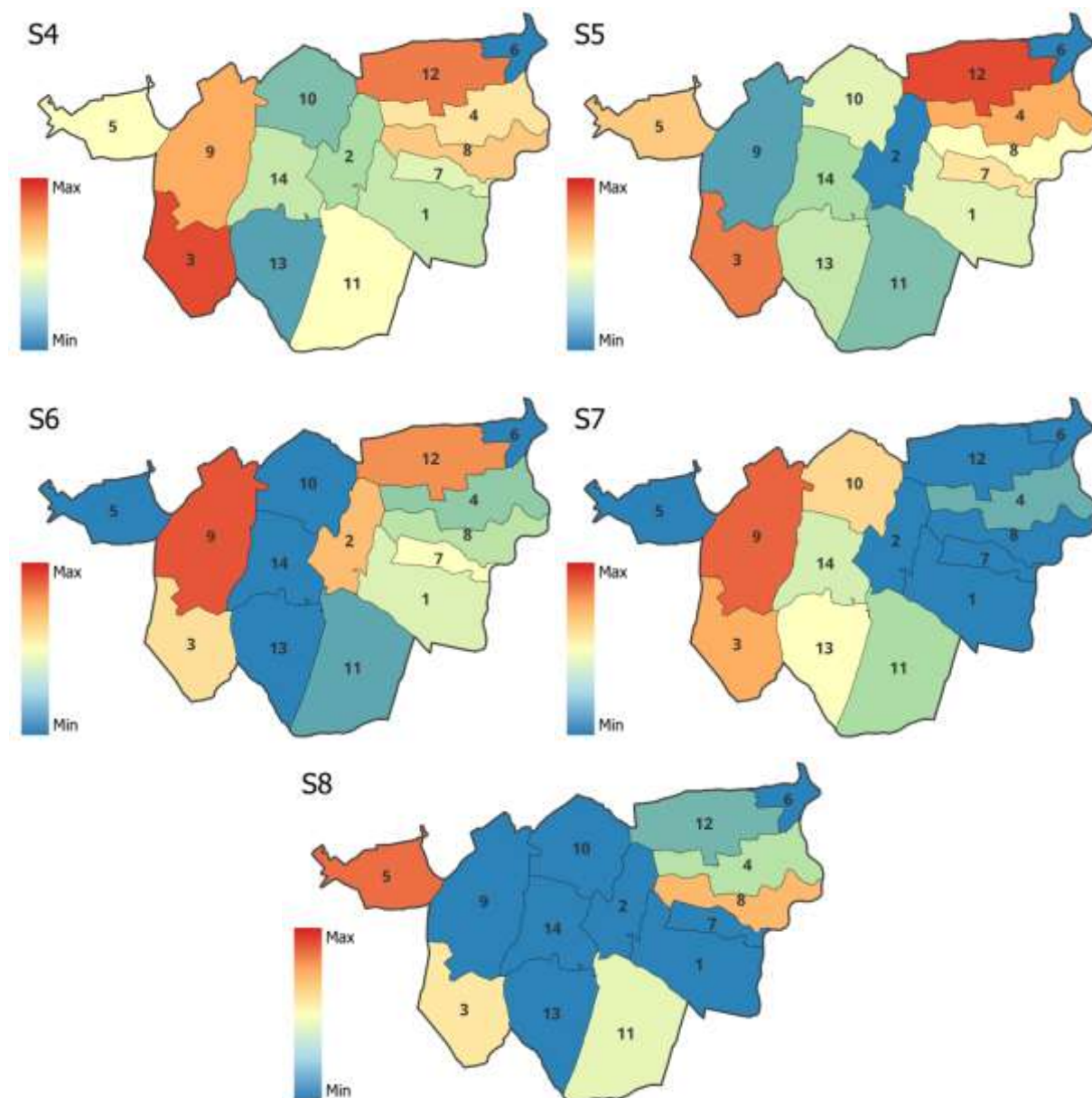
Wskaźnik korzystania z pomocy społecznej z powodu bezrobocia (S8) przekroczył wartość referencyjną (0,25) w pięciu jednostkach analitycznych: Jastrzębie (0,75), Łubowice (0,61), Gamów (0,51), Rudnik (0,39) oraz Grzegorzowice (0,37).

Tabela 18. Sfera społeczna – wskaźniki dotyczące korzystania z pomocy społecznej

Lp.	Jednostka analityczna	S4	S5	S6	S7	S8
1.	Brzeźnica	1,11	0,44	0,67	-	-
2.	Czerwięcice	1,08	-	1,08	-	-
3.	Gamów	4,10	1,03	1,03	0,51	0,51
4.	Grzegorzowice	2,05	0,93	0,56	0,19	0,37
5.	Jastrzębie	1,49	0,75	-	-	0,75
6.	Lasaki	-	-	-	-	-
7.	Ligota Książęca	1,38	0,69	0,69	-	-
8.	Łubowice	2,13	0,61	0,61	-	0,61
9.	Modzurów	2,67	0,27	1,87	0,53	-
10.	Ponięcice	0,88	0,44	-	0,44	-
11.	Rudnik	1,48	0,30	0,49	0,20	0,39
12.	Sławików	2,76	1,26	1,26	-	0,25
13.	Strzybnik	0,78	0,39	-	0,39	-
14.	Szonowice	1,12	0,37	-	0,37	-
Średnia dla gminy		1,83	0,57	0,65	0,21	0,25

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ośrodka pomocy społecznej

Mapa 4. Sfera społeczna – wskaźniki dotyczące korzystania z pomocy społecznej



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych ośrodka pomocy społecznej

Wskaźniki dotyczące bezrobocia

S9 – Liczba osób bezrobotnych do 30. r.ż. na 100 mieszkańców

S10 – Liczba osób długotrwale bezrobotnych na 100 mieszkańców

S11 – Liczba osób bezrobotnych powyżej 50. r.ż. na 100 mieszkańców

Negatywne wartości powyższych wskaźników wskazują na występowanie problemów w sferze społecznej, związanych z sytuacją na lokalnym rynku pracy. Podwyższone wartości wskaźników dotyczących bezrobocia (S9–S11) mogą świadczyć o ograniczonej skuteczności działań aktywizujących oraz niedopasowaniu kwalifikacji mieszkańców do potrzeb rynku. Szczególnie niekorzystna sytuacja występuje w jednostkach, gdzie kumulują się niekorzystne wartości kilku wskaźników jednocześnie, co zwiększa ryzyko marginalizacji społecznej i obniża potencjał rozwojowy tych obszarów. Zjawiska te mogą prowadzić do wzrostu obciążenia systemu pomocy społecznej oraz osłabienia spójności społecznej w skali całej gminy.

Kolejna tabela przedstawia wartości wskaźników dla poszczególnych jednostek analitycznych. Kolorem żółtym wyróżniono odchylenia od wartości referencyjnych, tj. średnich dla całej gminy, które wskazują na występowanie negatywnych zjawisk w obszarze bezrobocia.

Największe nasilenie problemów związanych z bezrobociem odnotowano w dwóch jednostkach analitycznych: Modzurowie oraz Strzybniku – w każdej z nich wystąpiły odchylenia dla wszystkich trzech analizowanych wskaźników (S9, S10 i S11). Sytuacja ta wskazuje na szczególnie niekorzystne uwarunkowania społeczno-zawodowe na tych obszarach.

Podwyższone wartości wskaźnika S9, odnoszącego się do liczby osób bezrobotnych do 30. roku życia na 100 mieszkańców, świadczą o ograniczonych możliwościach wejścia młodych osób na rynek pracy oraz ryzyku ich długotrwałego wykluczenia zawodowego. Zjawisko to może prowadzić do migracji zarobkowej młodych mieszkańców oraz osłabienia potencjału demograficznego i rozwojowego gminy. Wyższe wartości tego wskaźnika niż w skali gminy występują w przypadku sześciu jednostek analitycznych: Strzybnik (80%), Brzeźnica (57%), Gamów (50%), Grzegorzowice (50%), Modzurów (33%) oraz Sławików (33%). Wskaźnik ten w skali całej gminy Rudnik przyjął wartość 32%.

Wskaźnik S10, dotyczący liczby osób długotrwale bezrobotnych w relacji do liczby mieszkańców, którego wartości wyższe od średniej gminnej (0,78) odnotowano w siedmiu jednostkach analitycznych: Szonowicach (1,87), Strzybniku (1,56), Jastrzębiu (1,49), Modzurowie (1,33), Ponięcicach (1,32), Łubowicach (1,22) oraz Rudniku (0,79). Wskazuje to na przestrzenną koncentrację problemu długiego bezrobocia w wybranych częściach gminy i potrzebę ukierunkowanych działań naprawczych.

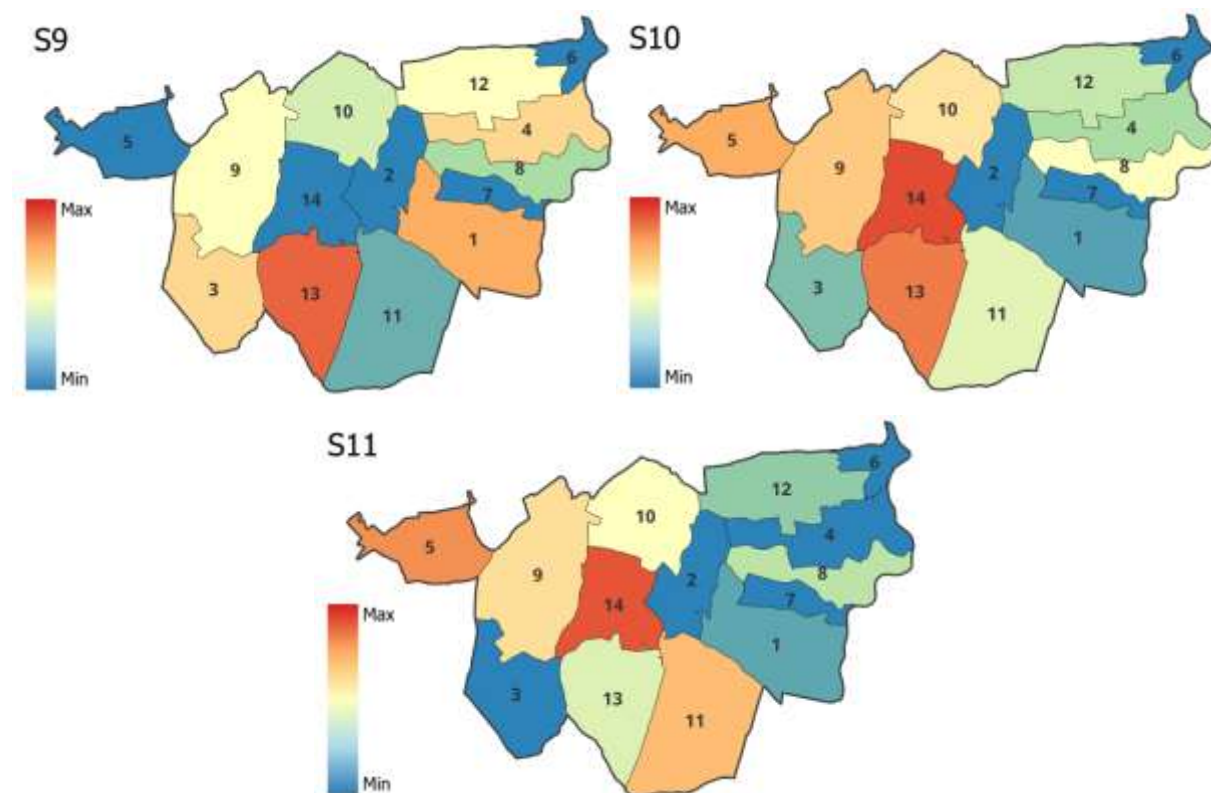
Z kolei wysokie wartości wskaźnika S11, dotyczącego liczby osób bezrobotnych powyżej 50. roku życia na 100 mieszkańców, wskazują na szczególne trudności tej grupy w utrzymaniu lub ponownym podjęciu zatrudnienia. Może to być związane z dezaktualizacją kwalifikacji, barierami zdrowotnymi lub niską elastycznością rynku pracy, co w dłuższej perspektywie zwiększa ryzyko trwałego wykluczenia zawodowego i społecznego. Najwięcej odchyień od wartości referencyjnej wskaźnika dotyczącego bezrobotnych powyżej 50. r.ż. odnotowano w jednostkach: Szonowice, Jastrzębie, Rudnik, Modzurów, Ponięcice oraz Strzybnik. Dokładne dane przedstawiono w tabeli nr 19.

Tabela 19. Sfera społeczna – wskaźniki dotyczące bezrobocia

Lp.	Jednostka analityczna	S9	S10	S11
1.	Brzeźnica	57%	0,22	0,22
2.	Czerwięcice	-	-	-
3.	Gamów	50%	0,26	-
4.	Grzegorzowice	50%	0,37	-
5.	Jastrzębie	0%	1,49	0,75
6.	Lasaki	0%	-	-
7.	Ligota Książęca	-	-	-
8.	Łubowice	25%	1,22	0,30
9.	Modzurów	33%	1,33	0,53
10.	Ponięcice	29%	1,32	0,44
11.	Rudnik	13%	0,79	0,69
12.	Sławików	33%	0,50	0,25
13.	Strzybnik	80%	1,56	0,39
14.	Szonowice	0%	1,87	1,12
Średnia dla gminy		32%	0,78	0,38

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych urzędu pracy

Mapa 5. Sfera społeczna – wskaźniki dotyczące bezrobocia



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych urzędu pracy

Wskaźniki dotyczące przestępczości i bezpieczeństwa

S12 – Liczba stwierdzonych przestępstw na 100 mieszkańców

S13 – Liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty na 100 mieszkańców

Negatywne wartości ww. wskaźników wskazują na problemy w sferze społecznej związane z bezpieczeństwem publicznym oraz zjawiskami patologii społecznych. Podwyższona liczba stwierdzonych przestępstw na 100 mieszkańców (S12) świadczy o pogorszeniu poziomu bezpieczeństwa oraz może wpływać na obniżenie poczucia stabilności i jakości życia mieszkańców. Z kolei wysoka liczba rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty (S13) wskazuje na nasilanie się problemu przemocy domowej, który prowadzi do destabilizacji funkcjonowania rodzin, osłabienia więzi społecznych oraz zwiększonego zapotrzebowania na wsparcie instytucjonalne. Łącznie wskaźniki te potwierdzają potrzebę podejmowania zintegrowanych działań prewencyjnych, interwencyjnych oraz edukacyjnych.

Kolejna tabela przedstawia wartości wskaźników dla każdej z jednostek analitycznych. Kolorem żółtym wyróżniono odchylenia od wartości referencyjnych, tj. średnich dla całej gminy, które świadczą o występowaniu negatywnych zjawisk w obszarze bezpieczeństwa i przestępczości.

Najwięcej odchyień (po 2) od wartości referencyjnych wskaźników dotyczących przestępczości i bezpieczeństwa odnotowano w czterech jednostkach analitycznych: Grzegorzowicach, Łubowicach, Ponięcicach oraz Szonowicach. Wskazuje to na kumulację problemów społecznych w tych obszarach oraz zwiększone ryzyko pogłębiania się negatywnych zjawisk.

Wskaźnik S12, odnoszący się do liczby stwierdzonych przestępstw na 100 mieszkańców, przyjął wartości wyższe niż średnia dla całej gminy (0,34) w pięciu jednostkach analitycznych: Szonowicach (1,12), Łubowicach (0,91), Ponięcicach (0,88), Sławikowie (0,75) oraz Grzegorzowicach (0,56).

Z kolei w siedmiu jednostkach analitycznych odnotowano też wyższą niż w skali gminy wartość wskaźnika związanego z liczbą rodzin objętych procedurą Niebieskiej Karty: Jastrzębie (0,75), Brzeźnica (0,67), Ponięcie (0,44), Strzybnik (0,39), Grzegorzowice (0,37), Szonowice (0,37) oraz Łubowice (0,30). Wartość referencyjna tego wskaźnika wynosi 0,23.

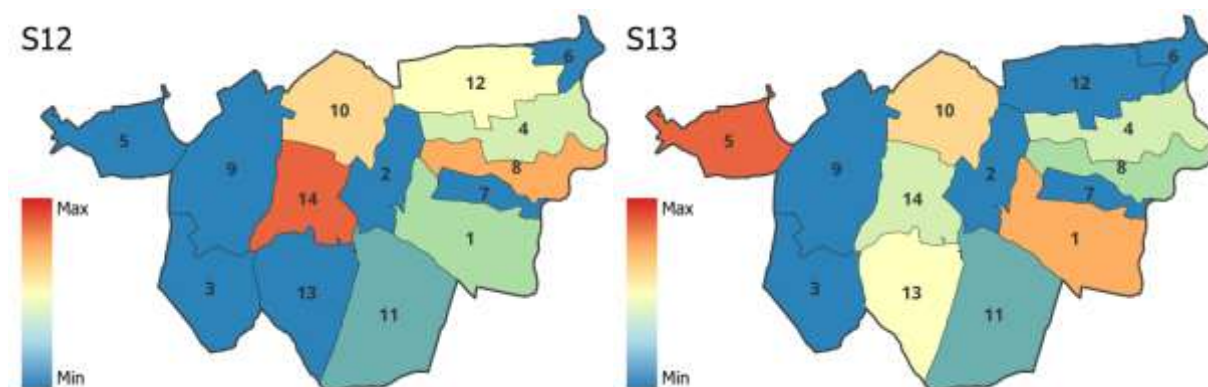
Tabela 20. Sfera społeczna – wskaźniki dotyczące przestępczości i bezpieczeństwa

Lp.	Jednostka analityczna	S12	S13
1.	Brzeźnica	0,22	0,67
2.	Czerwięcice	-	-
3.	Gamów	-	-
4.	Grzegorzowice	0,56	0,37
5.	Jastrzębie	-	0,75
6.	Lasaki	-	-
7.	Ligota Książęca	-	-
8.	Łubowice	0,91	0,30

Lp.	Jednostka analityczna	S12	S13
9.	Modzurów	-	-
10.	Ponięcice	0,88	0,44
11.	Rudnik	0,10	0,10
12.	Sławików	0,75	-
13.	Strzybnik	-	0,39
14.	Szonowice	1,12	0,37
Średnia dla gminy		0,34	0,23

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych komendy policji

Mapa 6. Sfera społeczna – wskaźniki dotyczące przestępczości i bezpieczeństwa



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych komendy policji

Sfera gospodarcza

Wskaźniki ze sfery gospodarczej

G1 – Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców

G2 – Liczba osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym/gimnazjalnym na 100 mieszkańców

Negatywne wartości ww. wskaźników wskazują na zróżnicowany poziom aktywności gospodarczej oraz problemy związane ze strukturą wykształcenia osób bezrobotnych. Niska liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 100 mieszkańców (G1) świadczy o ograniczonej przedsiębiorczości oraz niewykorzystanym potencjale rozwoju lokalnej gospodarki. Z kolei wysoki udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym (G2) wskazuje na istotne bariery edukacyjne, które utrudniają tej grupie skuteczne funkcjonowanie na rynku pracy i negatywnie wpływają na rozwój społeczno-gospodarczy gminy.

Kolejna tabela przedstawia wartości wskaźników dla poszczególnych jednostek analitycznych. Kolorem żółtym wyróżniono odchylenia od wartości referencyjnych, tj. średnich dla całej gminy, świadczące o występowaniu negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej.

Najwięcej odchyleń od wartości referencyjnych wskaźników ze sfery gospodarczej odnotowano w jednostkach: Łubowice, Modzurów, Rudnik oraz Strzybnik, gdzie jednocześnie wystąpiły niekorzystne wartości obu analizowanych wskaźników (G1 i G2). Wskazuje to na kumulację problemów związanych zarówno z niską aktywnością gospodarczą, jak i niekorzystną strukturą wykształcenia osób pozostających bez pracy.

Najwięcej przekroczeń dotyczy wskaźnika G1, odnoszącego się do liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców. Wartości niższe od średniej gminnej (17,10) odnotowano w siedmiu jednostkach analitycznych: Strzybniku (6,23), Jastrzębiu (10,45), Łubowicach (11,89), Modzurowie (13,60), Sławikowie (15,58), Lasakach (15,97) oraz Rudniku (16,19). Najniższa wartość wskaźnika wystąpiła w Strzybniku, co wskazuje na szczególnie ograniczony poziom lokalnej przedsiębiorczości w tej jednostce.

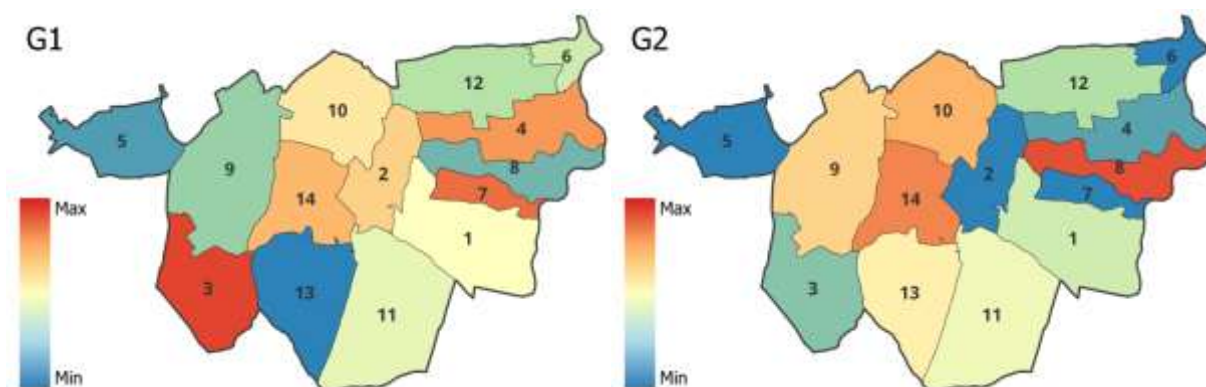
Odchylenia od wartości referencyjnej wskaźnika G2, dotyczącego liczby osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym lub gimnazjalnym na 100 mieszkańców, zaobserwowano w siedmiu jednostkach analitycznych. Najwyższe wartości wskaźnika odnotowano w Łubowicach (1,83) oraz Szonowicach (1,50), znacząco przekraczające średnią dla gminy (0,65). Podwyższone wartości wystąpiły również w Ponięcicach (0,88), Modzurowie (0,80) oraz Strzybniku (0,78), Rudniku (0,69) oraz Brzeźnicy (0,67), co potwierdza występowanie barier edukacyjnych wpływających na sytuację na lokalnym rynku pracy.

Tabela 21. Wskaźniki ze sfery gospodarczej

Lp.	Jednostka analityczna	G1	G2
1.	Brzeźnica	17,29	0,67
2.	Czerwiecice	18,28	-
3.	Gamów	28,97	0,26
4.	Grzegorzowice	19,59	0,19
5.	Jastrzębie	10,45	-
6.	Lasaki	15,97	-
7.	Ligota Książęca	27,59	-
8.	Łubowice	11,89	1,83
9.	Modzurów	13,60	0,80
10.	Poniewice	17,54	0,88
11.	Rudnik	16,19	0,69
12.	Sławików	15,58	0,50
13.	Strzybnik	6,23	0,78
14.	Szonowice	19,48	1,50
Średnia dla gminy		17,10	0,65

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych rejestru REGON oraz urzędu pracy

Mapa 7. Wskaźniki ze sfery gospodarczej



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych rejestru REGON oraz urzędu pracy

Sfera środowiskowa

Wskaźnik ze sfery środowiskowej

Ś1 – Odsetek nieekologicznych źródeł ciepła w ogólnej liczbie źródeł ogrzewania

Ś2 – Odsetek budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji w ogóle budynków użyteczności publicznej

Wartości wskaźnika odnoszącego się do odsetka nieekologicznych źródeł ciepła w ogólnej liczbie źródeł ogrzewania (Ś1) stanowi istotny miernik skali oddziaływania systemów grzewczych na środowisko naturalne oraz poziomu transformacji energetycznej w danym obszarze. Wysokie wartości tego wskaźnika wskazują na dominację nieekologicznych rozwiązań grzewczych, co może prowadzić do zwiększonej emisji zanieczyszczeń do atmosfery, pogorszenia jakości powietrza oraz negatywnego wpływu na zdrowie mieszkańców. Wartości wskaźnika odnoszącego się do odsetka budynków użyteczności publicznej poddanych termomodernizacji (Ś2) stanowią istotny miernik skuteczności działań podejmowanych w zakresie ochrony środowiska oraz poprawy efektywności energetycznej. Niskie wartości tego wskaźnika wskazują na niedostateczny poziom modernizacji infrastruktury publicznej, co może prowadzić do nadmiernego zużycia energii, wyższych kosztów utrzymania obiektów oraz zwiększonej emisji zanieczyszczeń do atmosfery. Z kolei wysokie wartości świadczą o podejmowaniu działań sprzyjających ograniczaniu negatywnego wpływu na środowisko oraz poprawie komfortu użytkowania budynków publicznych.

Kolejna tabela przedstawia wartości wskaźnika dla poszczególnych jednostek analitycznych. Kolorem żółtym wyróżniono odchylenia od wartości referencyjnej, tj. średniej dla całej gminy, które świadczą o występowaniu negatywnego zjawiska w sferze środowiskowej.

Niekorzystne wartości wskaźnika Ś1 odnotowano w miejscowościach Czerwiecice (57,4%), Jastrzębie (54,4%), Gamów (50,8%), Ligota Książęca (49,3%), Strzybnik (48,5%), Brzeźnica (48,4%) oraz Sławików (46,3%). Dane wskazują na szczególnie wysoki udział nieekologicznych źródeł ciepła i potrzebę intensyfikacji działań modernizacyjnych w tych jednostkach.

Odchylenia od wartości referencyjnej wskaźnika Ś2 odnotowano w czterech jednostkach analitycznych: Lasaki, Ligota Książęca, Gamów oraz Szonowice. W dwóch pierwszych jednostkach nie przeprowadzono żadnych działań termomodernizacyjnych w budynkach użyteczności publicznej, co wskazuje na szczególnie niekorzystną sytuację w zakresie efektywności energetycznej.

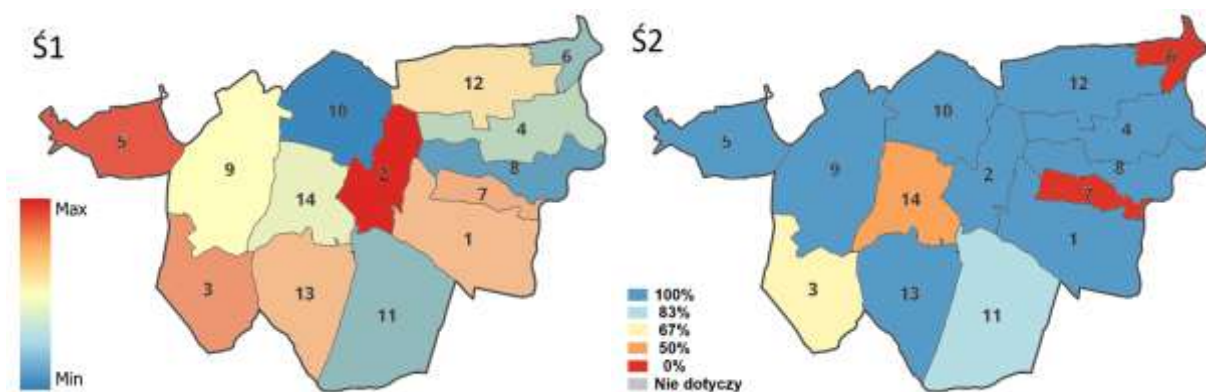
Najniższe wartości wskaźnika odnotowano w Lasakach i Ligocie Książęcej (0%), a także w Szonowicach (50%) oraz Gamowie (67%), przy średniej dla całej gminy wynoszącej 81%. Zróżnicowanie to wskazuje na potrzebę intensyfikacji działań modernizacyjnych w wybranych jednostkach, zwłaszcza tam, gdzie poziom termomodernizacji znacząco odbiega od wartości referencyjnej.

Tabela 22. Wskaźniki ze sfery środowiskowej

Lp.	Jednostka analityczna	Ś1	Ś2
1.	Brzeźnica	48,4%	100%
2.	Czerwięcice	57,4%	100%
3.	Gamów	50,8%	67%
4.	Grzegorzowice	42,1%	100%
5.	Jastrzębie	54,4%	100%
6.	Lasaki	40,8%	0%
7.	Ligota Książęca	49,3%	0%
8.	Łubowice	39,0%	100%
9.	Modzurów	44,4%	100%
10.	Ponięcice	37,7%	100%
11.	Rudnik	40,6%	83%
12.	Sławików	46,3%	100%
13.	Strzybnik	48,5%	100%
14.	Szonowice	43,7%	50%
Średnia dla gminy		44,4%	81%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych urzędu gminy

Mapa 8. Wskaźniki ze sfery środowiskowej



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych urzędu gminy

Sfera przestrzenno-funkcjonalna

Wskaźniki ze sfery przestrzenno-funkcjonalnej

PF1 – Liczba przystanków komunikacji zbiorowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców

PF2 – Liczba placów zabaw dla dzieci i siłowni na powietrzu na 100 mieszkańców

PF3 – Liczba mieszkań komunalnych i socjalnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców

PF3 – Wskaźnik gęstości zabudowy mieszkalnej na 100 ha

Niekorzystne wartości wskaźników ze sfery przestrzenno-funkcjonalnej wskazują na problemy związane z dostępnością infrastruktury transportowej, rekreacyjnej oraz strukturą zabudowy mieszkaniowej. Niska liczba przystanków komunikacji zbiorowej w przeliczeniu na 100 mieszkańców (PF1) może świadczyć o ograniczonym dostępie do transportu publicznego, co w konsekwencji zwiększa ryzyko wykluczenia komunikacyjnego, szczególnie wśród osób starszych, młodzieży oraz osób nieposiadających własnych środków transportu. Z kolei niewystarczająca liczba placów zabaw i siłowni plenerowych (PF2) może wskazywać na niedostateczne zagospodarowanie przestrzeni publicznych pod kątem rekreacji i aktywności fizycznej mieszkańców. Niskie wartości wskaźnika dotyczącego liczby mieszkań komunalnych i socjalnych (PF3) mogą natomiast świadczyć o koncentracji problemów społecznych i zwiększonym zapotrzebowaniu na wsparcie mieszkaniowe. Wysokie wartości wskaźnika gęstości zabudowy mieszkaniowej (PF4) wskazują na intensywną zabudowę, co może prowadzić do ograniczenia terenów zielonych, przeciążenia infrastruktury oraz obniżenia jakości życia.

Kolejna tabela przedstawia wartości wskaźników dla poszczególnych jednostek analitycznych. Kolorem żółtym wyróżniono odchylenia od wartości referencyjnych, tj. średnich dla całej gminy, które świadczą o występowaniu negatywnych zjawisk w sferze przestrzenno-funkcjonalnej.

Najwięcej odchyłeń od wartości referencyjnych wskaźników odnotowano w jednostkach analitycznych Brzeźnica (3 odchylenia), Grzegorzowice (3 odchylenia) oraz Modzurów (3 odchylenia). Wskazuje to na kumulację problemów przestrzennych i społecznych w tych obszarach.

Wskaźnik PF1, odnoszący się do liczby przystanków komunikacji zbiorowej na 100 mieszkańców, przyjął wartości niższe od średniej gminnej (64,40) w siedmiu jednostkach analitycznych: Czerwięcicach (24,73), Jastrzębiu (29,91), Ponięcicach (39,72), Strzybniku (40,36), Modzurowie (41,99), Szonowicach (56,50) oraz Brzeźnicy (62,51). Najniższe wartości wskaźnika odnotowano w Czerwięcicach i Jastrzębiu, co wskazuje na szczególnie ograniczoną dostępność transportu publicznego w tych jednostkach.

Odchylenia od wartości referencyjnej wskaźnika PF2, dotyczącego liczby placów zabaw i siłowni plenerowych (0,48), wystąpiły m.in. w Grzegorzowicach (0,19), Rudniku (0,20),

Modzurowie (0,27), Strzybniku (0,39) oraz Brzeźnicach (0,44), co potwierdza niedobory infrastruktury rekreacyjnej i potrzebę jej rozwoju w wybranych częściach gminy.

Niskie wartości wskaźnika PF3 mogą wskazywać na ograniczoną dostępność tego typu mieszkań, co utrudnia zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych osób w trudnej sytuacji życiowej. Brak takich mieszkań występuje w: Brzeźnicy, Czerwęcicach, Lasakach, Ligocie Książęcej, Łubowicach, Modzurowie, Ponięcicach oraz Szonowicach.

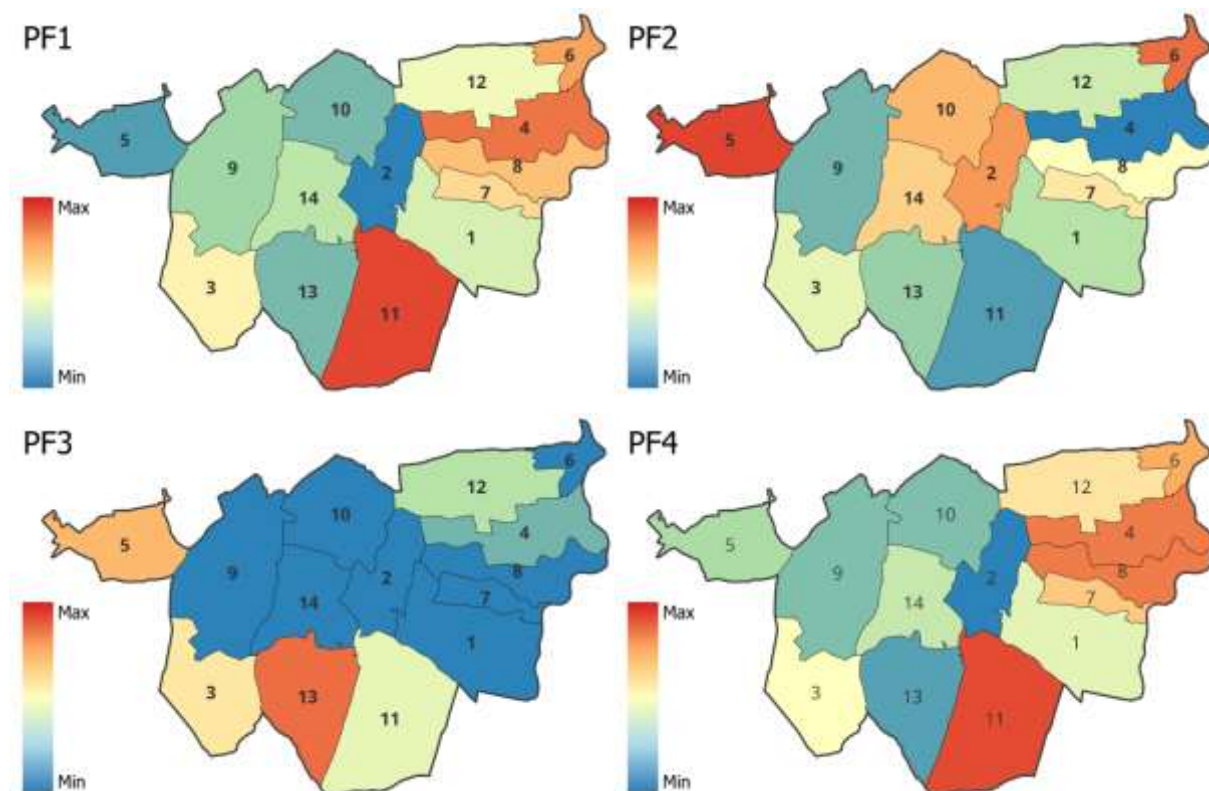
Wysokie wartości wskaźnika gęstości zabudowy mieszkalnej wskazują na intensywne zagospodarowanie przestrzeni, co może prowadzić do przeciążenia infrastruktury technicznej, ograniczenia terenów zielonych oraz pogorszenia warunków życia mieszkańców. Podwyższony wskaźnik występuje w siedmiu jednostkach: Gamów, Grzegorzowice, Lasaki, Ligota Książęca, Łubowice, Rudnik oraz Sławików.

Tabela 23. Wskaźniki ze sfery przestrzenno-funkcjonalnej

Lp.	Jednostka analityczna	PF1	PF2	PF3	PF4
1.	Brzeźnica	62,51	0,44	-	0,20
2.	Czerwęcice	24,73	1,08	-	0,07
3.	Gamów	71,31	0,51	2,31	0,25
4.	Grzegorzowice	109,05	0,19	1,12	0,34
5.	Jastrzębie	29,91	1,49	5,22	0,11
6.	Lasaki	95,30	1,39	-	0,32
7.	Ligota Książęca	82,78	0,69	-	0,27
8.	Łubowice	87,75	0,61	-	0,34
9.	Modzurów	41,99	0,27	-	0,11
10.	Ponięcice	39,72	0,88	-	0,11
11.	Rudnik	110,12	0,20	1,58	0,48
12.	Sławików	65,32	0,50	1,51	0,26
13.	Strzybnik	40,36	0,39	5,45	0,10
14.	Szonowice	56,50	0,75	-	0,18
Średnia dla gminy		64,40	0,48	1,22	0,22

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych urzędu gminy

Mapa 9. Wskaźniki ze sfery przestrzenno-funkcjonalnej



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych urzędu gminy

Sfera techniczna

Wskaźniki ze sfery technicznej

T1 – Stan techniczny budynków użyteczności publicznej (ocena w skali 1-5)

T2 – Stan techniczny zabytków gminnych (ocena w skali 1-5)

T3 – Udział mieszkań komunalnych z piecami węglowymi klasy 3 lub bezklasowymi w ogólnej liczbie mieszkań komunalnych

Niskie wartości wskaźników technicznych wskazują na zróżnicowany poziom stanu infrastruktury oraz występowanie problemów związanych z modernizacją i utrzymaniem zasobów gminnych. Niska ocena stanu technicznego budynków użyteczności publicznej (T1) może świadczyć o konieczności przeprowadzenia remontów i modernizacji, co z kolei może wiązać się z pogorszeniem jakości usług publicznych, takich jak edukacja, opieka zdrowotna czy administracja. Niska ocena stanu technicznego zabytków gminnych (T2) wskazuje na ryzyko utraty wartości kulturowych i historycznych oraz na potrzebę zabezpieczenia i renowacji zasobów dziedzictwa lokalnego. Wysoki udział mieszkań komunalnych z piecami węglowymi klasy 3 lub bezklasowymi (T3) oznacza problem zanieczyszczenia powietrza oraz niewystarczające działania na rzecz modernizacji ogrzewania, co negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców i realizację polityki antysmogowej.

Kolejna tabela przedstawia wartości wskaźników dla każdej z jednostek analitycznych. Kolorem żółtym w tabeli zostały wyróżnione odchylenia od wartości referencyjnej wskaźnika, tj. wartości dla całej gminy, świadczące o występowaniu negatywnego zjawiska.

Najwięcej odchyień od wartości referencyjnych wskaźników technicznych odnotowano w jednostce Sławików, gdzie wystąpiły niekorzystne wartości we wszystkich trzech analizowanych wskaźnikach (T1–T3). Wskazuje to na kumulację problemów technicznych i potrzebę podjęcia kompleksowych działań modernizacyjnych w tych obszarach.

Wskaźnik T1, dotyczący stanu technicznego budynków użyteczności publicznej, przyjął wartości niższe od średniej gminnej (3,6) w sześciu jednostkach analitycznych: Lasaki (2), Sławików (2), Jastrzębie (3), Ligota Książęca (3), Łubowice (3) oraz Strzybnik (3). Najniższe oceny wskazują na szczególnie zły stan techniczny budynków publicznych (w Lasakach i Sławikowie), co może wymagać pilnych działań remontowych.

W przypadku wskaźnika T2, odnoszącego się do stanu technicznego zabytków gminnych, odchylenia od wartości referencyjnej (3) wystąpiły w dwóch jednostkach: Modzurów (2) oraz Sławików (2). Najniższa ocena (2) wskazuje na szczególnie niekorzystny stan techniczny zabytków, wymagający działań konserwatorskich i ochronnych.

Największe problemy związane z ogrzewaniem w mieszkaniach komunalnych (wskaźnik T3) występują w jednostkach: Sławików (100%), Strzybnik (100%) oraz Rudnik (60%) przy średniej dla gminy wynoszącej 52,6%. Wysokie wartości wskaźnika wskazują na konieczność

modernizacji systemów grzewczych oraz wymiany pieców węglowych na bardziej ekologiczne rozwiązania, co jest kluczowe dla poprawy jakości powietrza i zdrowia mieszkańców.

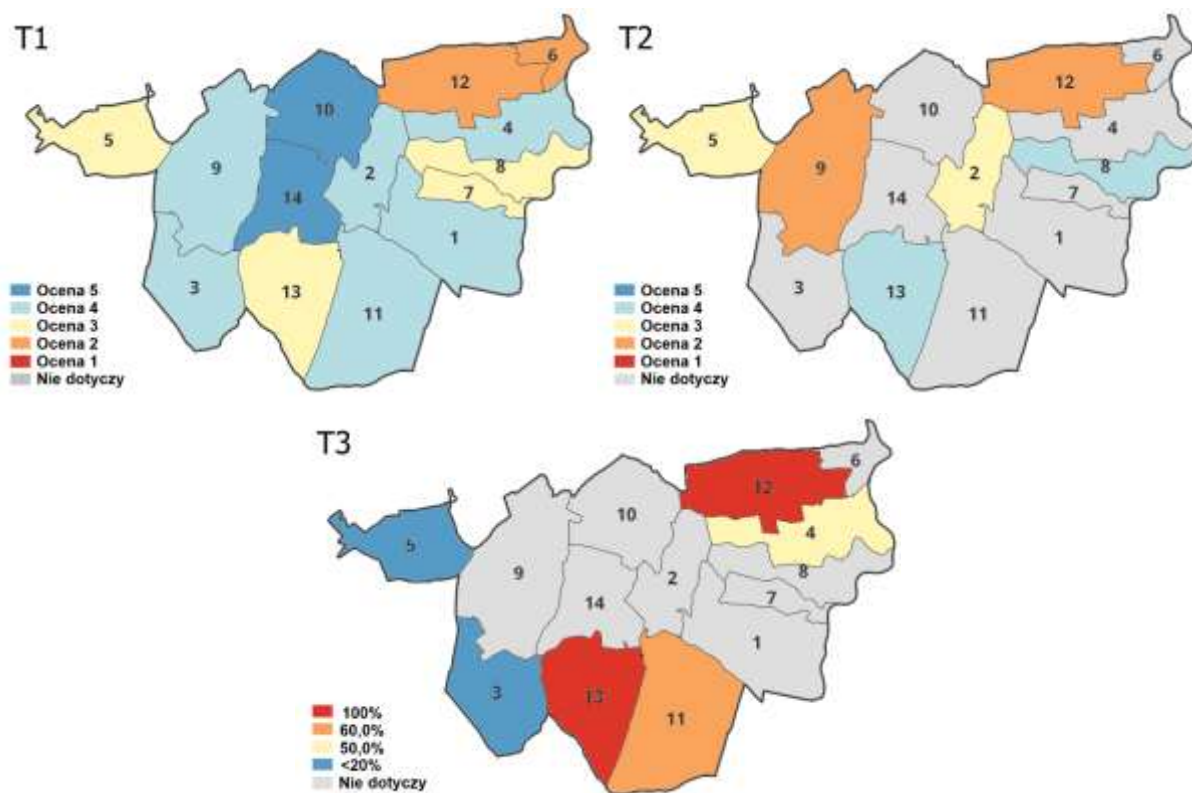
Tabela 24. Wskaźniki ze sfery technicznej³

Lp.	Jednostka analityczna	T1	T2	T3
1.	Brzeźnica	4	<i>nie dotyczy</i>	<i>nie dotyczy</i>
2.	Czerwięcice	4	3	<i>nie dotyczy</i>
3.	Gamów	4	<i>nie dotyczy</i>	12,5%
4.	Grzegorzowice	4	<i>nie dotyczy</i>	50,0%
5.	Jastrzębie	3	3	16,7%
6.	Lasaki	2	<i>nie dotyczy</i>	<i>nie dotyczy</i>
7.	Ligota Książęca	3	<i>nie dotyczy</i>	<i>nie dotyczy</i>
8.	Łubowice	3	4	<i>nie dotyczy</i>
9.	Modzurów	4	2	<i>nie dotyczy</i>
10.	Ponięcice	5	<i>nie dotyczy</i>	<i>nie dotyczy</i>
11.	Rudnik	4	<i>nie dotyczy</i>	60,0%
12.	Sławików	2	2	100,0%
13.	Strzybnik	3	4	100,0%
14.	Szonowice	5	<i>nie dotyczy</i>	<i>nie dotyczy</i>
Średnia dla gminy		3,6	3	52,6%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych urzędu gminy

³ W przypadku, gdy w tabeli zamiast wartości wskaźnika widnieje zapis „nie dotyczy”, oznacza to, iż np. w danej jednostce nie ma zabudowy bądź też mieszkań komunalnych.

Mapa 10. Sfera techniczna wskaźniki



Źródło: opracowanie własne na podstawie danych urzędu gminy

Wyznaczenie granic obszarów zdegradowanych

Obszar zdegradowany to taki, na którym nasilone są przede wszystkim negatywne zjawiska społeczne, do których zaliczyć można m.in.: bezrobocie, ubóstwo, niski poziom kapitału społecznego. Ponadto, na obszarze zdegradowanym występują negatywne zjawiska w sferze gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej bądź technicznej.

Obszary zdegradowane wyznaczone zostały na podstawie przeprowadzonej analizy wskaźnikowej w pięciu sferach. W tabeli zaprezentowano liczbę przekroczeń wskaźników dla poszczególnych sfer. Obszary zdegradowane to te, które charakteryzują się negatywnymi zjawiskami w sferze społecznej (min. 7 wskaźników) oraz co najmniej jednym negatywnym zjawiskiem w innej sferze (tj. przekroczeniem większości wskaźników w tej sferze). W gminie Rudnik do obszarów zdegradowanych możliwe jest zaklasyfikowanie jednostek: Grzegorzowice, Łubowice, Modzurów oraz Sławików.

Tabela 25. Podsumowanie analizy wskaźnikowej – liczba przekroczeń w poszczególnych sferach

Jednostka analityczna	Liczba mieszkańców	Liczba przekroczeń w sferze:					Jednostka zakwalifikowana do OZ	Jednostka zakwalifikowana do OR
		Spółecznej (z 13)	Gospodarczej (z 2)	Środowiskowej (z 2)	Przestrzenno-funkcjonalnej (z 4)	Technicznej (z 3)		
1. Brzeźnica	451	3	1	<u>1</u>	<u>3</u>	0		
2. Czerwięcice	93	3	0	<u>1</u>	2	0		
3. Gamów	390	<u>7</u>	0	<u>2</u>	1	0		
4. Grzegorzowice	536	<u>7</u>	0	0	<u>3</u>	0	TAK	TAK
5. Jastrzębie	134	<u>8</u>	1	<u>1</u>	1	1		
6. Lasaki	144	3	1	<u>1</u>	2	1		
7. Ligota Książęca	145	3	0	<u>2</u>	2	1		
8. Łubowice	328	<u>7</u>	<u>2</u>	0	2	1	TAK	
9. Modzurów	375	<u>8</u>	<u>2</u>	0	<u>3</u>	1	TAK	TAK
10. Ponięcice	228	<u>8</u>	1	0	2	0		
11. Rudnik	1013	3	<u>2</u>	0	2	1		
12. Sławików	398	<u>8</u>	1	<u>1</u>	1	<u>3</u>	TAK	TAK
13. Strzybnik	257	5	<u>2</u>	<u>1</u>	2	<u>2</u>		
14. Szonowice	267	<u>7</u>	1	<u>1</u>	2	0		

Źródło: opracowanie własne

Z uwagi na zapisy ustawy o rewitalizacji, obszar zdegradowany został ograniczony wyłącznie do obszarów zamieszkałych i w poszczególnych jednostkach obejmuje odpowiednio:

- w jednostce Grzegorzowice obszar zdegradowany obejmuje 95,82 ha;

- w jednostce Łubowice obszar zdegradowany obejmuje 52,5 ha;
- w jednostce Modzurów obszar zdegradowany obejmuje 36,31 ha;
- w jednostce Sławików obszar zdegradowany obejmuje 54,92 ha.

Reasumując, obszar zdegradowany na terenie gminy Rudnik zajmuje 3,24% powierzchni gminy (239,6 ha z 7389,86 ha) i jest zamieszkały przez 34,4% mieszkańców (1 637 osób z 4 759 mieszkańców). Kolejna mapa przedstawia mapę poglądową obszaru zdegradowanego (mapa 11). Dokładne mapy na podkładzie zasadniczym stanowią załącznik nr 1 do uchwały.

[illegible]

Źródło: opracowanie własne

Wyznaczenie granic obszaru rewitalizacji

Zaprezentowana diagnoza posłużyła do wyznaczenia obszarów zdegradowanych oraz obszarów rewitalizacji w gminie Rudnik, które mają zostać objęte Gminnym Programem Rewitalizacji. Obszar rewitalizacji stanowi element obszaru zdegradowanego i cechuje się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz pozostałych analizowanych sferach. Ponadto obszar rewitalizacji ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, co zostało potwierdzone w toku wewnętrznych ustaleń i konsultacji z przedstawicielami Urzędu Gminy Rudnik.

Dla wyznaczenia **obszaru rewitalizacji** kierowano się zapisami **art. 10 ustawy o rewitalizacji**:

1. obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w art. 9 ust. 1, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji.
2. obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic.

Koncentracja negatywnych zjawisk społecznych potwierdziła się na różnych płaszczyznach analizy. Wyniki analizy wskazują, iż jednostki dotknięte największą liczbą niepożądanych zjawisk w **sferze społecznej** to: Modzurów (8 przekroczeń), Sławików (8 przekroczeń), Jastrzębie (8 przekroczeń), Ponięcie (8 przekroczeń), Gamów (7 przekroczeń), Grzegorzowice (7 przekroczeń), Łubowice (7 przekroczeń) i Szonowice (7 przekroczeń).

Procesy determinujące **sferę gospodarczą** mają istotny wpływ na potencjał społeczno-ekonomiczny gminy. Dokonana analiza sfery gospodarczej potwierdziła występowanie nasilenia zjawisk kryzysowych w następujących jednostkach: Łubowice (2 przekroczenia), Modzurów (2 przekroczenia), Rudnik (2 przekroczenia) oraz Strzybnik (2 przekroczenia).

Diagnoza **sferę środowiskowej** w gminie Rudnik potwierdziła nasilenie zjawisk kryzysowych w sferze środowiskowej przede wszystkim w następujących jednostkach: Gamów (2 przekroczenia), Ligota Książęca (2 przekroczenia), Brzeźnica (1przekroczenie), Czerwiecice (1przekroczenie), Jastrzębie (1przekroczenie), Lasaki (1przekroczenie), Sławików (1przekroczenie), Strzybnik (1przekroczenie) oraz Szonowice (1przekroczenie).

Szczególne natężenie problemów w **sferze przestrzenno-funkcjonalnej** zdiagnozowano w następujących jednostkach analitycznych: Brzeźnica (3 przekroczenia), Grzegorzowice (3 przekroczenia) oraz Modzurów (3 przekroczenia).

Z kolei zjawiska kryzysowe w **sferze technicznej** odnotowano w następujących jednostkach: Sławików (3 przekroczenia), Strzybnik (2 przekroczenia), Jastrzębie (1 przekroczenie), Lasaki

(1 przekroczenie), Ligota Książęca (1 przekroczenie), Łubowice (1 przekroczenie), Modzurów (1 przekroczenie) i Rudnik (1 przekroczenie).

Reasumując, analiza wskaźników wszystkich sfer wyłoniła obszary gminy, które zaliczyć można do obszaru rewitalizacji. Zgodnie z Ustawą o rewitalizacji, obszar rewitalizacyjny nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy. Podczas wyznaczania obszaru rewitalizacji wzięto pod uwagę przede wszystkim istotne znaczenie poszczególnych obszarów dla rozwoju lokalnego gminy. **Do obszaru rewitalizacji zaliczono zatem jednostki Grzegorzowice, Modzurów oraz Sławików przy czym ograniczono je wyłącznie do obszarów zamieszkanym.**

Zasadne jest uznanie wskazanych powyżej jednostek analitycznych za obszar rewitalizacji w gminie Rudnik – występują tam zjawiska kryzysowe, a jednocześnie jednostki te są istotne w aspekcie rozwoju lokalnego (te pełnią kluczowe funkcje) i stanowią potencjał dla realizacji działań rewitalizacyjnych.

Co istotne, podczas prac diagnostycznych nie została stwierdzona potrzeba ustanowienia Specjalnej Strefy Rewitalizacji ani sporządzenia Miejscowego Planu Rewitalizacji. Diagnoza nie wykazała, aby zachodziły istotne przesłanki ku ich utworzeniu, wobec czego nie sporządzono rekomendacji w tym zakresie. Ponadto Gmina Rudnik nie zastrzegła sobie prawa pierwokupu nieruchomości leżących na obszarze rewitalizacji.

Szczegółowy wykaz ulic wpisujący się w poszczególne jednostki analityczne obszaru rewitalizacji przedstawiono w tabeli nr 26. Ponadto w tabeli wskazano, ilu mieszkańców zamieszkuje wyznaczony obszar rewitalizacji i jaka jest jego powierzchnia.

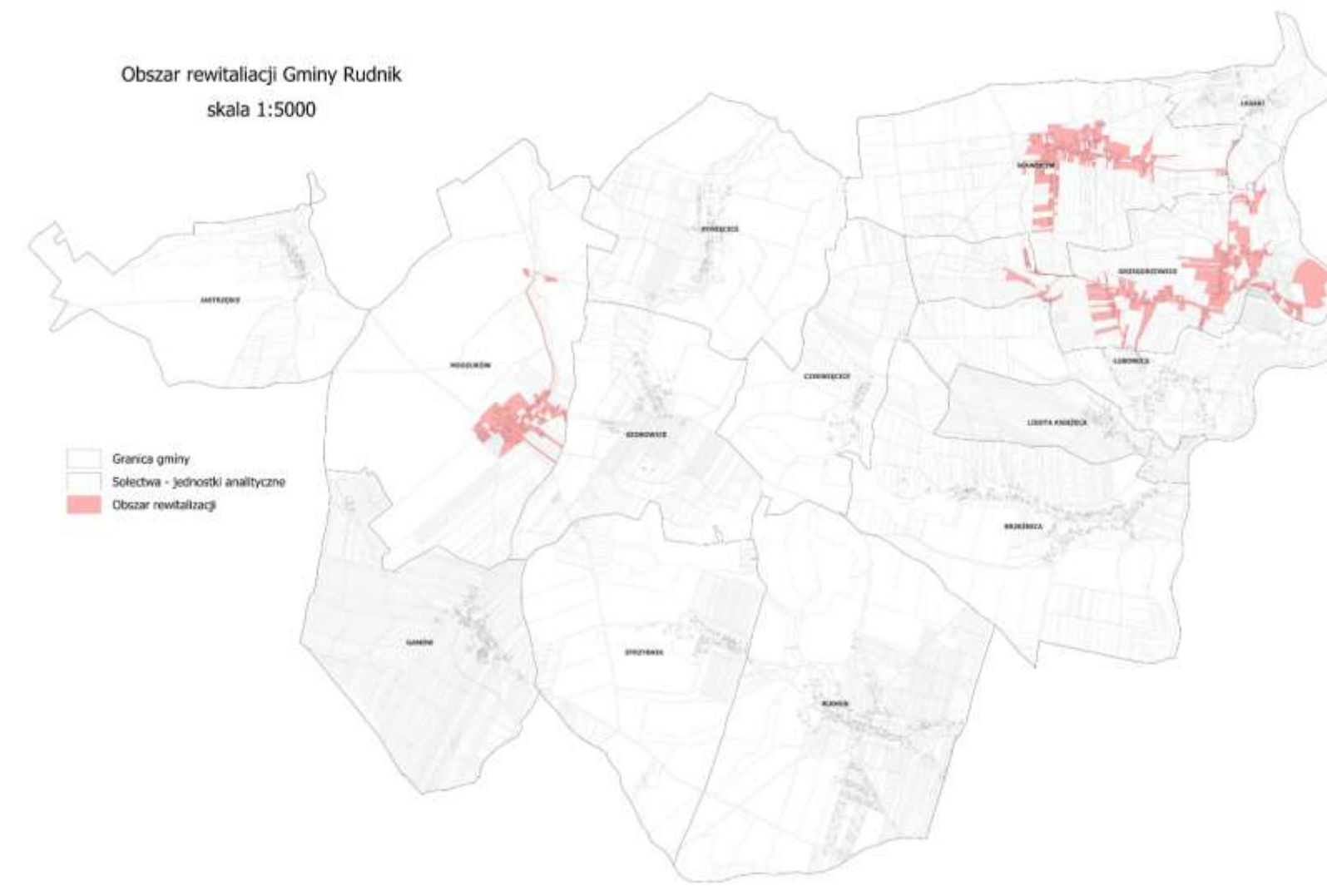
Tabela 26. Obszar rewitalizacji

Jednostka	Wykaz ulic objętych obszarem rewitalizacji	Liczba mieszkańców [osoby]	Powierzchnia OR [ha]
Grzegorzowice	Żabnik, Kolonia Gacki, Odrzańska, Łąkowa, Młyńska, Powstańców Śląskich	536 (11,3%)	95,82 (1,3%)
Modzurów	1 Maja, Arki Bożka, Księdza Strzybnego, Słowackiego, Wyzwolenia, Kręta, Dolędzin	375 (7,9%)	36,31 (0,5%)
Sławików	Dębowa, Powstańców Śląskich, Grzegorzowicka, Słowackiego, Parkowa, Lasacka, Strażacka	398 (8,4%)	54,92 (0,7%)
Obszar rewitalizacji		1 309 (27,5%)	187,05 (2,5%)
Gmina Rudnik suma		4 759 (100,00%)	7 389,86 (100,00%)

Źródło: opracowanie własne

W dalszej części tego rozdziału przedstawiono mapę poglądową obszaru rewitalizacji (mapa 12). Dokładne mapy na podkładzie zasadniczym stanowią załącznik nr 2 do uchwały.

Mapa 12. Mapa poglądowa obszaru rewitalizacji



Źródło: opracowanie własne

Spis map

Mapa 1. Podział gminy Rudnik na jednostki analityczne.....	8
Mapa 2. Gmina Rudnik oraz jej położenie na tle powiatu raciborskiego.....	11
Mapa 3. Sfera społeczna – wskaźniki dotyczące przyrostu i aktywności społecznej.....	23
Mapa 4. Sfera społeczna – wskaźniki dotyczące korzystania z pomocy społecznej.....	26
Mapa 5. Sfera społeczna – wskaźniki dotyczące bezrobocia	29
Mapa 6. Sfera społeczna – wskaźniki dotyczące przestępczości i bezpieczeństwa.....	31
Mapa 7. Wskaźniki ze sfery gospodarczej	33
Mapa 8. Wskaźniki ze sfery środowiskowej	35
Mapa 9. Wskaźniki ze sfery przestrzenno-funkcjonalnej	38
Mapa 10. Sfera techniczna wskaźniki.....	41
Mapa 11. Mapa pogładowa obszaru zdegradowanego	44
Mapa 12. Mapa pogładowa obszaru rewitalizacji	47

Spis tabel

Tabela 1. Podział gminy Rudnik na jednostki analityczne.....	7
Tabela 2. Wskaźniki przyjęte do analizy wskaźnikowej w sferze społecznej	8
Tabela 3. Wskaźniki przyjęte do analizy wskaźnikowej w pozostałych sferach	9
Tabela 4. Ruch naturalny ogółem w gminie Rudnik w latach 2020-2024	12
Tabela 5. Przyrost naturalny w gminie Rudnik, województwie śląskim oraz kraju w latach 2020-2024	13
Tabela 6. Udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem w gminie Rudnik w latach 2020-2024.....	13
Tabela 7. Migracje wewnętrzne i zewnętrzne w gminie Rudnik w latach 2020-2024	14
Tabela 8. Liczba/udział dzieci objętych opieką w żłobkach w gminie Rudnik w latach 2020-2024	14
Tabela 9. Liczba przedszkoli i szkół wraz z liczbą dzieci/uczniów w gminie Rudnik w latach 2020-2024	15
Tabela 10. Liczba podmiotów gospodarczych według klas wielkości w gminie Rudnik w latach 2020-2024	15
Tabela 11. Liczba spółdzielni, fundacji, stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych w gminie Rudnik w latach 2020-2024	15
Tabela 12. Informacje o bezrobotnych zarejestrowanych w gminie Rudnik w latach 2020-2024	16
Tabela 13. Podstawowe informacje o opiece społecznej w gminie Rudnik w latach 2020-2024	17
Tabela 14. Podstawowa opieka zdrowotna dla mieszkańców gminy Rudnik w latach 2020-2024	17
Tabela 15. Liczba przystanków autobusowych oraz długość dróg dla rowerów w gminie Rudnik w latach 2020-2024	18
Tabela 16. Podstawowe informacje o budynkach mieszkalnych i mieszkaniach w gminie Rudnik w latach 2020-2024	18
Tabela 17. Sfera społeczna – wskaźniki dotyczące przyrostu i aktywności społecznej.....	22
Tabela 18. Sfera społeczna – wskaźniki dotyczące korzystania z pomocy społecznej	25
Tabela 19. Sfera społeczna – wskaźniki dotyczące bezrobocia	28
Tabela 20. Sfera społeczna – wskaźniki dotyczące przestępczości i bezpieczeństwa.....	30

Tabela 21. Wskaźniki ze sfery gospodarczej	33
Tabela 22. Wskaźniki ze sfery środowiskowej	35
Tabela 23. Wskaźniki ze sfery przestrzenno-funkcjonalnej	37
Tabela 24. Wskaźniki ze sfery technicznej.....	40
Tabela 25. Podsumowanie analizy wskaźnikowej – liczba przekroczeń w poszczególnych sferach.....	42
Tabela 26. Obszar rewitalizacji.....	46



